Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 10 август • Сешанба • №92 (14120) ترکستان * TURKİSTAN

Сотувда эркин нархда

МОСКВАДАГИ УЧРАШУВ: АСОСИЙ МАСАЛАЛАР ҲАЛ ЭТИЛДИ

Россия ва Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг Москвадаги учрашуви энг муҳим ҳужжатларни имзолаш билан якунланди. Унда Тожикистон — Афғонистон чегарасидаги ҳозирги кескин вазиятни барқарорлаштириш йўллари белгиланибгина қолмай, ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорлик учун чинакам истиқболлар ҳам белгилаб олинди.

Россия Федерацияси пойтахтидаги учрашувда қатнашган давлат бошлиқлари иқтисодий масалаларга бағишлаб учрашув ўтказиш зарурлиги ҳақида ҳамдўстлик мамлакатларининг барча раҳбарларига мурожаатнома, МДҲ чегараларининг дахлсизлиги ҳақида баёнотнома, Тожикистон — Афғонистон чегарасидаги вазиятни изга солиш чоралари тўғрисида баёнот, Афғонистон билан чегарада вазиятнинг кескинлашгани тўғрисида БМТ Бош котибига мурожаатнома қабул қилдилар. БМТ Бош котибига мурожаатномада можаро давом этаётган жойга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг кузатувчиларини юбориш илтимос қилинган.

• Имзоланган ҳужжатлар рўйхатининг ўзи Москвада давлат бошлиқлари тўла ҳамжиҳатликка эришганликларини кўрсатиб турибди. Июль ойининг охирида Алматида музокара олиб борган Ўзбекистон ва Қозоғистон Президентлари Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоев бу учрашув ташаббускори бўлганини ҳаммага маълум. Улар Алматида ҳамдўстлик мамлакатларининг барча раҳбарларига мурожаатнома қабул қилган эдилар. Россия, Қирғизистон ва табиийки, Тожикистон бу мурожаатномага дарҳол жавоб қайтардилар. Туркманистон эса ўзи ўтказаётган сиёсатдаги анъанага мувофиқ, Москвага кузатувчи юбориш билан чекланиб, бетараф бўлиб турибди.

Аввалига кўпгина шарҳловчилар Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Россия пойтахтига келишини навбатдаги учрашувлардан бири, бу учрашув МДҲ ҳали ҳам мавжудлигини, собиқ иттифоқнинг мустақил республикалари ўртасидаги муносабатларда эҳтимол кўзга ташланаётганлигини кўрсатишдан иборат бўлади, деб ҳисобладилар. Кўриниб турибдики, бундай тахминлар асоссиз бўлиб чиқди.

Бунинг устига, муайян «демократлар» кучлар Ислом Каримовнинг учрашувга келиши арафасида можаро чиқариш урини кўрдилар. Бир қанча нашрларда Тоғли Бадахшон раҳбариятининг гапларига асосланиб, шов-шувга сабаб бўладиган янги хабар босилиб чиқди: гўёки Ўзбекистоннинг белгилари туширилган ҳарбий самолётлар тоғдаги қишлоқларни бомбардимон қилган, куролсиз кишилар ҳалок бўлаётган эмиш!

— Бундай туҳматга гапларни тутуриқсиз одамларгина тарқата олади, — деди Ўзбекистон Президенти бу хусусда қатъият билан. — Тўғри, қўшни Тожикистондаги вазиятга биз бефарқ қараб тура олмаймиз. Лекин, фақат Тожикистон халқининг ўзи муаммоларни ҳал этиши, тараққиёт йўлини танлаб олиши лозим! Мустақил давлатнинг ички ишларига ҳарбий йўл билан аралашиш тўғрисида гап бўлиши ҳам мумкин эмас.

Ҳақиқатан ҳам, кейин радиа эълон қилинди. Тоғли Бадахшондаги қишлоқларни чиндан ҳам «МИГ-21» самолётлари бомбардимон қилган экан. Марказий Осиё давлатларининг армиясида эса, бундай самолётлар йўқ. Чамаси, Афғонистон ҳудудидан учиб келган самолётлар ҳужум қилган. Бундай самолётлар ўша ердаги аэродромларда бор.

Россия пойтахтига Нурсултон Назарбоев бир кун олдин етиб келиб, Борис Ельцин билан унинг шаҳар ташқарисидаги қароргоҳида яккама-якка суҳбатлашганлиги ҳам кузатувчиларда катта қизиқиш уйғотди. Айрим кузатувчилар буни Назарбоевнинг Россия бошлиғига тазъйиқ ўтказиб, уни Марказий Осиё давлатлари томонига оғдиришга интилиши, деб ҳисобладилар.

— Бунақа гап бўлган эмас, — деди Нурсултон Назарбоев Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатда. — Москвада тўпланиш ташаббуси Борис Николаевичнинг ўзидан чиқди. Музокара арафасида бўлиб ўтган олий даражадаги учрашувимизга келганда эса, бунинг сабаби битта, яъни, Россия билан Қозоғистон ўртасидаги иккиёқлама шартномани имзолаш эди!

...Еттинчи август куни эрталаб Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоев Кремлга келдилар. Борис Ельцин билан салом-аликдан сўнг уч давлат бошлиқлари Екатерина залида қурилган ҳашаматли меҳмонхонага йўл олдилар.

— Имомали Раҳмонов қаерда, Асқар Акаев қаерда қолмади? — деб ҳайрон бўлишар эди журналистлар. — Наҳотки улар учрашувга таклиф этилмаган бўлса?

Ярим соатдан сўнг бу саволларга жавоб олинди. Асқар Акаев билан Имомали Раҳмонов мутахассислар ҳамроҳлигида Кремлнинг Екатерина залига олиб борадиган баланд зинадан шошилиб чиқиб боришарди. У ерда беш раҳбарнинг музокаралари ташқи ишлар вазирлари ва мудофаа вазирлари иштирокида давом эттирилди.

Ҳар ҳолда, олий даражадаги учрашув нима учун уч раҳбарнинг яккама-якка суҳбатидан бошланди? Кейинчалик маълум бўлишича, унда ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорлик, Россия марказий банкининг янги кутилмаган тадбирларни амалга оширишига йўл қўймаслик масалалари муҳокама қилинган. У ерда А. Акаевнинг иштироки шарт эмас эди, чунки, Қирғизистон ўз валютасини жорий этган. У фақат чегаралари сақлаб қолиш ҳамда МДҲ доирасида коллектив хавфсизликни мустаҳкамлаш муаммоси ҳал этилишидан манфаатдор эди.

Имомали Раҳмоновга келганда шуни айтиш керакки, Тожикистондаги мураккаб сиёсий ва иқтисодий вазият бу республика раҳбариятига ҳеч қандай муқобил йўл қолдирмаяпти. Рубль — Тожикистон учун бирдан-бир мақбул валюта. Унинг меъёрий муомалада бўлиши, ёки, жоиз бўлса, мустаҳкамланиши учун Тожикистонда мустақил равишда ҳозирча ҳеч нарса қилиб бўлмайди. Бу республика ҳамдўстликдаги қудратлироқ ва барқарор давлатлар изидан боришга мажбур бўляпти. Унинг яқин қўшнилари — Ўзбекистон билан Қозоғистон ана шундай давлатлардир.

Уч давлат раҳбарларининг учрашуви чоғида Борис Ельцин қисқача баёнот берди. Унинг мазмуни қуйидагича: Тожикистон — Афғонистон чегараси фақат Марказий Осиё минтақасидаги давлатларнинг эмас, айни пайтда Россиянинг чегараси ҳамдир. У ерда барқарорликка эришиш учун шу теградаги мусулмон давлатларининг яъни, Эрон, Покистон, Саудия Арабистони ва бошқа давлатларнинг раҳбарлари билан бир стол атрофида ўтириб музокара бошлаш зарур. Тожикистон раҳбарияти ички муаммоларни сиёсий йўл билан, биринчи навбатда мухолиф кучлар билан мулоқот бошлаш йўли билан ҳал этиши лозим. Лекин, Россия бошқа барча манфаатдор мустақил республикалар каби чегарани мустаҳкамлаши, одамларнинг ҳалок бўлишига ва қон тўкилишига йўл қўймаслиги керак.

Ҳозир Россия пойтахтидаги учрашув муваффақиятли ва самарали бўлди, деб ишонч билан айтиш мумкин. МДҲ давлатлари бошлиқларининг амал қилмаётган юзлаб ҳужжатлар қабул қилинган кенгайтирилган мажлисларидан фарқли ўлароқ, бу ерда ҳамкорликнинг аниқ йўналишлари белгилаб олинди. Бу қандай йўналишлар?

— Москвадаги учрашув Тожикистон муаммоси ҳамда унинг Афғонистон билан чегарасидаги кескин вазият доирасидан анча ташқарига чиқиб кетди, — деди Ислом Каримов. — Биз иқтисодий масалаларга катта эътибор бердик. Энг муҳими шундаки, барча давлат бошлиқлари ҳамкорликни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш зарур, деган якдил фикрни айтдилар. Ўзбекистон ҳам Қозоғистон каби рубль зонасида қолади. Бу халқларимизнинг манфаатлари ва орзу умидларига мос бўлиб тушади. Бунинг устига, Россия Федерациясининг раҳбарияти марказий банк йўл қўйгани каби молиявий тартибсизликларга энди ҳеч йўл қўйилмайди, деб ишонтирди. Лекин, бу — биз ўз миллий валютамизга ўтмаймиз, деган гап эмас. Бу йўналишдаги ишлар давом этмоқда. Лекин, Ўзбекистон ҳам Қозоғистон каби ўз валютасини жорий этиш учун зарур шароитни яратгани йўқ. Шошма-шошарлик билан ҳаракат қилишга не ҳожат? Ахир, бундай ҳаракат дарҳол миллионлаб одамларнинг тақдирига таъсир этадику!.. Биз уч мамлакат ўртасидаги ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорлик йўлларини белгилаб олдик. Лекин, бундан рубль зонаси эндиликда ҳамдўстликнинг бошқа республикалари учун беркитиб қўйилди, деган маъно чиқмайди.

Энди Тожикистон муаммоси ҳақида. Бу муаммо бугун минтақавий зиддиятдангина иборат эмас. Гарчи чегарада давом этаётган бўлса ҳам, бундай шароитда урушга йўл қўйиб бўлмайди. Фақат мухолиф кучлар ҳамда қўшни давлатлар раҳбарлари билан сиёсий мулоқотгина «жафокаш тожик диёрида тинчлик бўладими ёки йўқми?» деган ҳаётий муҳим саволга жавоб бериши мумкин.

...Шундай қилиб, Москвадаги учрашув тугади. Учрашувда қатнашган давлат бошлиқларининг таклифига биноан Россия пойтахти етилган иқтисодий масалаларни ҳал этиш, меъёрий ва маърифий ҳамкорликка эришиш учун еттинчи сентябрь куни ҳамдўстлик мамлакатлари раҳбарларини кутиб олишга тайёрдир. Ҳозир бундан бошқа йўл йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас!

Л. ЛЕВИН,
ЎзА махсус мухбири.
Москва.

ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ, ТОЖИКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ

МУРОЖААТНОМАСИ

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Россия Федерацияси, Тожикистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси давлат бошлиқлари 1993 йил 7 августдаги Москва учрашувида умуман Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги тараққиёти истиқболларига тааллуқли бир қанча масалаларни муҳокама қилиб, МДҲ давлат бошлиқлари кенгашининг ҳамдўстлик давлатлари иқтисодий иттифоқини бунёд этиш тўғрисида шу йил 14 майда қабул қилган қарори қандай бажарилаётганини кўриб чиқиш учун 1993 йил 7 сентябрда Москвада тўпланиш ҳақида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлат бошлиқларига мурожаат этадилар.

Қозоғистон Республикаси номидан Нурсултон НАЗАРБОЕВ.
Қирғизистон Республикаси номидан Асқар АКАЕВ.
Россия Федерацияси номидан Борис ЕЛЬЦИН.
Тожикистон Республикаси номидан Имомали РАҲМОНОВ.
Ўзбекистон Республикаси номидан Ислом КАРИМОВ.

Шу сонга хабар

АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИНИ КЎЗЛАБ

Иқтидорли муҳандис Маҳмуджон Усмонов раҳбарлик қилаётган Наманган нур қурилмалари заводида кунини кеча Аҳсикет ва Маърифат маҳалла фаоллари меҳмон бўлдилар. Уларга завод раҳбарлари бугунги кун талабларидан келиб чиқиб, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар намойиш этилди. КО-12 маркали сув иситиш қозони, кабоб пиширгич, сув қайнатгич мосламаси, мужассамлаштирилган ёғочни қайта ишлаш дастгоҳи, РДНК-400 маркали газ тақсимлаш пункти, КО-23 маркали сув қайнатиш қозони каби 24 хил янги халқ истеъмоли моллари турмуш шароитини яхшилашга хизмат қилиши мумкин.

ЧЕТ ЭЛНИКИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

Наманган пойафзал ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Ҳабибулло Муҳитдинов бизга 47 хил янги пойафзалларни кўрсатганда, улар Чехословакия, Венгрия, Польша, Югославия, Украина, Русияда чиқарилган оёқ кийимларидан ўн чандон тузукроқ эканлигидан ташқари 6 ойда қилинган сарф-ҳаражат ва уни қоплашдан ташқари соф фойданинг салмоғини эшитиб, бирлашма жамоасига, ишчан технологларига кўпгина устозларнинг меҳнатига таҳсин айтдик. Айниқса, суюкли болаларимиз учун ишлаб чиқарилган 9 хил оёқ кийимлари, аёллар туфлиси, эркаклар туфли ва этиклари кўзларимизни қувонтирди.

Яқинда бу пойафзаллар дўкон пештахталарида пайдо бўлади.

Т. СУЛАЙМОНОВ.

ЁШЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Самарқанд волияти ҳокими Пўлат Абдураҳмонов Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи вилоят ташкилотининг фаолиятини янада такомиллаштириш ҳақидаги қарорга имзо чекди. Қарорда таъкидланишича, ёшлар ташкилотларининг ходимлари, фаоллари ва аъзоларини ҳозирги иқтисодий оғир шароитда ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш вазифалари илгари сурилган. Қарорда шунингдек тегишли ташкилотларга ёшларнинг вилоят ижтимоий ҳаётида тутган ўрнини ҳисобга олган ҳолда, Ёшлар Иттифоқига амалий ёрдам бериш, бошланғич ташкилотлар етакчиларининг ойлик маошларини хўжалик ҳисобидан тўлаш кўзда тутилган.

Қарорда олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг оромгоҳларини техника ва моддий томондан яхшилаш белгиланган, байналмилал ва заҳирадаги аскарлар уюшмасини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ҳам кўзда тутилган.

ЕР ҚИМИРЛАДИ

«Тошкент» сейсмик станцияси 9 августда маҳаллий вақт билан соат 03 дан 42 дақиқа ўтганда ер силкинганини қайд этди. Зилзила Маркази Тошкентдан 310 километр узоқда, қўшни Тожикистон ҳудудида — Помир тоғларининг шимолий қисмида жойлашган.

Ўзбекистон пойтахтида ер силкиниши 2 баллга, Душанбеда 3 баллга етди.

Шу куни соат 16 дан 39 дақиқа ва 17 дан 44 дақиқа ўтганда содир бўлган зилзила кучи Тошкентда 3-4 баллга етди.

Дастлабки маълумотларга қараганда, одамлар ва биноларга шикаст етмаган.

БОЛА ВА МОДА

Тошкентда биринчи бор болалар модаси фестивали ташкил этилди. У Ўзбекистон болалар жамғармаси қошидаги «Нафис» салони томонидан уюштирилди. Бунгача Тўқимачилар саройида биринчи бор болалар ўз қўллари билан тайёрлаган модали бичимларни намойиш этишганди. Ўшанда ота-оналару, бу соҳанинг мутахассислари лол қолишганди. Тавсия этилган 150 модел болаларча топқирлиги ва ўзига хослиги билан ажралиб турган эди. Бу гал ёш «Карден»лару, «Зайцев»лар ўзларининг энг сара моделларини намойиш этишди. Уларнинг энг маҳоратлиларига 154 минг сўмлик мукофотлар совға қилинди. Эндиликда ушбу салон болалар ва ўсмирларнинг Мода Театрига айлантирилмоқчи. Бундан қанча кўнглимиз тўлсада, бир хаёл тинчлик бермайди. Бу кўрсатилган моделлар асосан Европа услубида тайёрланган. Балки бундай ташаббуслар шарқона, миллий услубда «кўзи пишиб қолган» болалар ўртасида ҳам ташкил қилинса бўлмасмикан?

«ЧАРМ ТЎП» ЭМАС, «ФУТБОЛ ҒУНЧАЛАРИ»

Илгари ўн беш республикани ўз бағрига олган бир мамлакатда «Чарм тўп» клуби мусобақалари ўтказиларди. Ҳозир биз таниган кўплаб футболчилар ҳам дастлаб мана шу майдонларда тобланишган. Иттифоқнинг парчаланиши билан бу ўйинлар ҳам йўқ бўлиб кетди. Лекин Мустақил давлатнинг эса ўз мустақил футболи бўлганидек, унинг сафларини тўлдирадиган ёш истеъдодлари ҳам керак. Шу йўлда мамлакатимизда «футбол ғунчалари» клуби тузилди. Ана шу клубнинг финал босқичдаги ўйинлари яқинда Гулистон шаҳрида бўлиб ўтди. Бунгача республикамизнинг барча вилоятларида 10—12 ёшли болалар кўча, маҳалла, хўжалик, туманлараро мусобақаларда қатнашишди. Энг кучли 12 жамоа эса Гулистонга келди. Бу мусобақада Тошкентнинг «Юность» командаси ғолиб деб топилди.

Байрамдан байрамгача

Муборакдаги муборак кунлар

АВВАЛ ЁЗГАНИМИЗДЕК, 6—8 август кунлари Қашқадарё вилояти Муборак туман ҳокимлиги ва туман ёшлар иттифоқи қўмитаси ташаббусига биноан Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси билан ҳамкорликда «Туркистон» газетаси кунлари Муборак тумани ва шаҳрида бўлиб ўтди. Халқимизнинг энг эзгу тилаги ушалган қутлуғ куннинг икки йиллигига бағишлаб ўтказилган бу тадбир ранг-баранг таассуротларга бой бўлди.

Қашқадарё вилояти ҳокими Т. П. Хидиров Муборак шаҳри ва туманида ўтадиган «Туркистон» газетаси кунлари қатнашчиларидан бир гуруҳи — Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, «Туркистон» газетаси Бош муҳаррири Жаббор Раззоқов ва Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котиби Боймурод Юсуповларни қабул қилди. У меҳмонларга Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги шарафига вилоятда қилинаётган кенг кўламдаги ишлар ҳақида қисқача сўзлаб берди ва газета байрамининг янада оммавий ҳамда уюшқоқлик билан ўтишига илиқ тилак билдирди.

Мезбонлар байрам иштирокчиларини «Қарши — Бухоро» катта магистрал йўли яқинида жойлашган «Хитой» давлат хўжалигига қарашли меҳнаткашлар дам олиш маскани ёнида карнай-сурнай садолари остида кутиб олишди. Туман ҳокими Жумақул Қурбонов, маҳаллий раҳбарлар, ёзувчи ва шоирлар қадим тупроққа қадам ранжида қилган меҳмонларни самимий қутлашди. Узоқ йўл юриб чарчаган меҳмонлар озгина дам олиб, нафас ростлагач, халқ олдига чиқишди. Таниқли шоирлар, машҳур санъаткорлар ва истеъдодли ёш ижрочилар ўзларининг янги ижодлари билан йиғилганларни ҳушнуд этишди. Эртаси куни шаҳар истироҳат боғида бошланган байрам турли жамоа хўжаликларида ўтган самимий учрашувларга уланиб кетди. Муборакнинг муборак кунларига шерик бўлганларнинг таъкидлашларича, меҳмонлар ҳам, мезбонлар ҳам бирдек яйрашди. **(Байрам ҳақидаги батафсил мақолани газетамизнинг келгуси сонларидан бирида ўқийсиз).**

Улуғ аждодларимизнинг қадами теккан табаррук заминда бўлиб ўтган учрашувларда Ўзбекистон Президенти девонининг масъул ходими, шоир Исмоил Тўхтамишев, вилоят ҳокимининг муовини Раймжон Раҳмонов ва бошқа ўртоқлар иштирок этдилар.

(Ўз мухбиримиз).

ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ҚАЙТА РЎЙХАТДАН ЎТДИ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳайъатининг шу йил 16 июлда бўлиб ўтган мажлисида Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 12 мартда қабул қилган «Ўзбекистон Республикасида жамоат бирлашмаларининг низомларини рўйхатга олишни тартибга солиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи қайта рўйхатдан ўтди.

Куни-кеча Адлия вазирлигида Ёшлар Иттифоқининг рўйхатдан ўтганлиги ҳақидаги 9-рақамли гувоҳномани топшириш маросими бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг биринчи котиби Адҳамжон Орзиматов қабул қилиб олди.

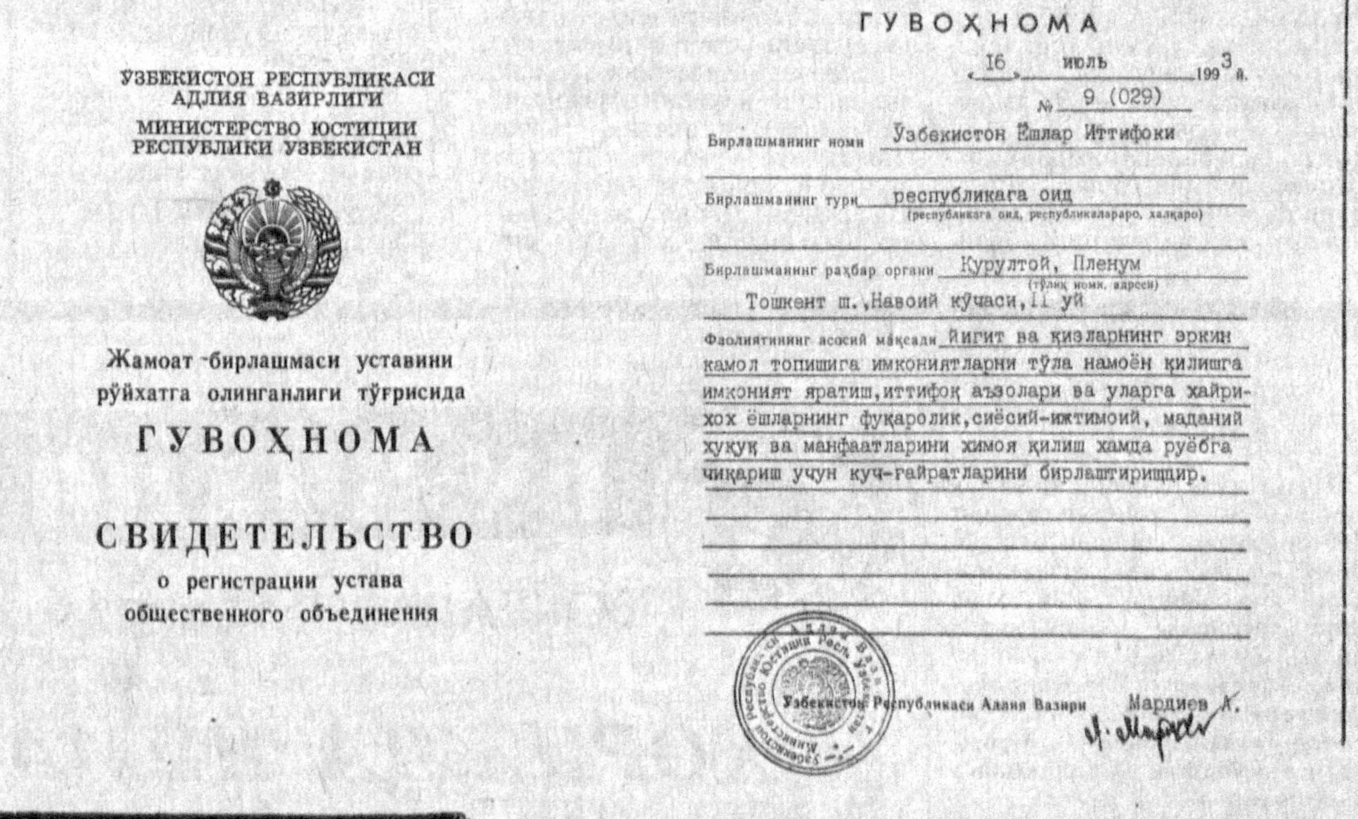

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Жамоат бирлашмаси уставини рўйхатга олинганлиги тўғрисида

ГУВОҲНОМА

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о регистрации устава общественного объединения

Жамоат бирлашмаси уставини қайта рўйхатга олинганлиги тўғрисида

ГУВОҲНОМА

16 июль 1993 й.

№ 9 (029)

Бирлашманинг номи Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи

Бирлашманинг тури республикага оид (республикага оид, республикалараро, халқаро)

Бирлашманинг раҳбар органи Курултой, Пленум (тўлиқ номи, адреси)

Тошкент ш., Навоий кўчаси, 11 уй

Фаолиятининг асосий мақсади Йигит ва қизларнинг эркин камол топишига имкониятларни тўла намоён қилишга имконият яратиш, иттифоқ аъзолари ва уларга хайрихоҳ ёшларнинг фуқаролик, сиёсий-ижтимоий, маданий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда руёбга чиқариш учун куч-ғайратларини бирлаштиришдир.

Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазири Мардиев А.

ҲАММАКТАБ ДЎСТИМ бўларди — полвон. Ушлаган жойини узиб оларди ўзиям. Бел тутушганни чарҳпалак қилиб урарди. Ҳали 5-6 синфларда ўқиб юрган пайтларимиздаёқ полвон бола, деб ном кўтарганди. Оғир-босиқ бола эди. Жанжални жини суймасди. Қўшни қишлоқ ёки қўшни мактаб болалари билан уришиб қолсак, ҳам муштлашишга қўймасди бизни. «Келинглар кураш тушамиз», дерди. «Ким йиқилса, йиқитганга тан берсин». Унинг гапини биз ҳам, рақибларимиз ҳам икки қилмасдик.

У махсус спорт мактабларида ўқимаганди. Курашчи устози ҳам йўқ эди, у пайтларда. У ҳақда катталар «Худо берган бола» дейишарди. Ҳаммамиз ҳавас қилардик унга...

Еттинчи-саккизинчи синфларда ўқиб юрганимизда мактабимизга янги жисмоний тарбия ўқитувчиси келди. Ёш, яқинда институтни тугатган. Бунинг устига эркин кураш бўйича спорт устаси экан. Унинг биринчи иши — мактабимизда кураш тўгараги ташкил қилди. Хоҳловчиларга дарсдан сўнг полвонлик сирларини ўргата бошлади. Бизнинг полвон бола — ўқитувчимизнинг суюкли шогирди эди. «Агар озгина ҳаракат қилсанг сендан катта полвон чиқади. Сенда худо берган қора куч бор. Фақат курашнинг қонун-қоидалари, усулларини ўргансанг бас», дерди унга ўқитувчимиз.

Полвон бола аввалига мактаблараро, сўнг ноҳиялараро яна кейинроқ вилоятлараро мусобақаларда қатнаша бошлади. Беллашувлардан кетма-кет ғалабалар билан қайтди... Бу орада мактабни тугатиб, ҳаммамиз ҳар ёққа сочилиб кетдик. Ким ўқишга, ким ишга деганларидек. Кўпчилигимиз қатори полвон бола ҳам ўқишга киролмади. Сўнг ҳарбийга кетдик. Ҳарбийдан қайтгач, уйлантириб қўйишди уни. Курашчи ўқитувчимиз биз армиядалигимизда бошқа соҳага ишга ўтиб кетган экан. Шунга ҳам 10 йил бўлиб қўйибди...

Яқинда уйга борганимда ўша дўстим излаб келди. Қучоқлашиб кўришдик. Сездим. Ичган. Уйга таклиф қилдим. Кирмади. «Кел, шу ерда ўтирайлик. Ҳозир уйга сиғмайман», деди. Шундай йўл ёқасида ётган хода устига чўкдик. Унга зимдан разм солдим. Олдинлари қизлар туғул йигитларнинг ҳаваси келадиган елкалари энди бўртиб чиққан, кўзлари ич-ичига ботган. Ўйноқлаб тургувчи мушаклари ҳам йўқ энди. Қарашларида норозилик аломатлари зоҳир.

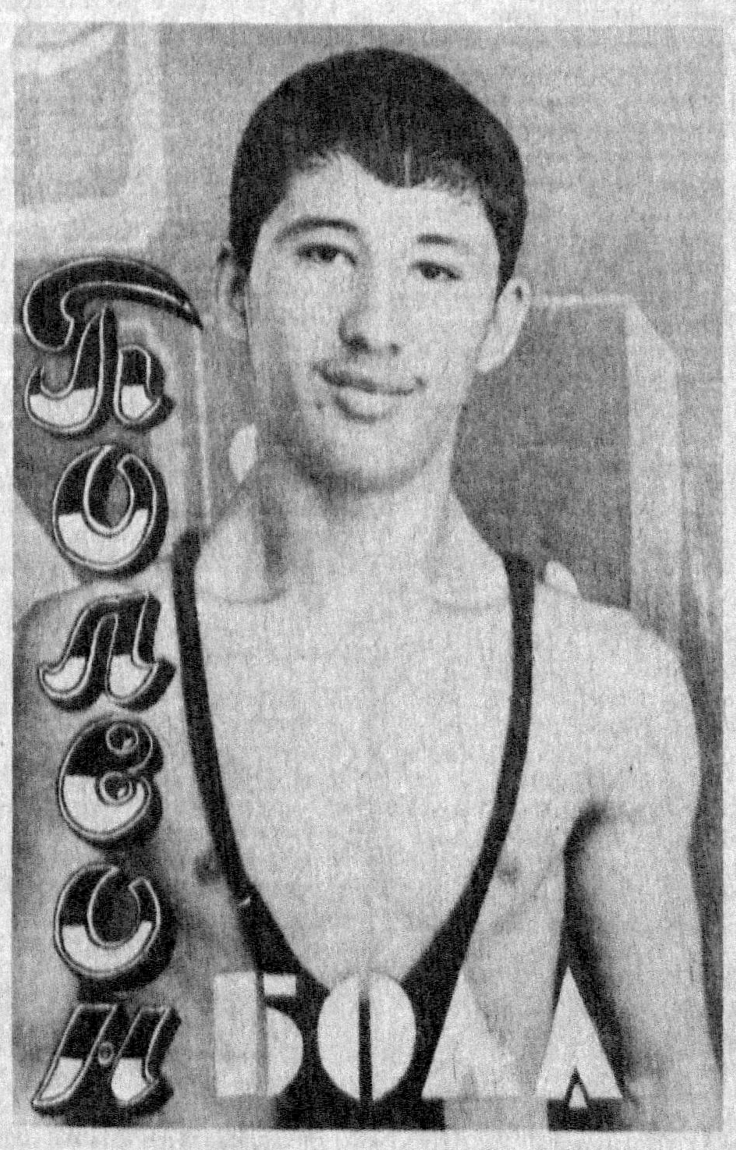

ЁХУД ЎЗБЕКИСТОНДА СПОРТНИНГ ГРЕКО-РИМ КУРАШИ ТУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҲАҚИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР

— Укангга айт. Иккита пиёла олиб чиқсин, — деди у. Сўнг трактори ўриндиғи ёнидан мой латтага ўралган шиша олди. Индамай айтганини бажардим. Сездимки, қаршилик қилиш фойдасиз. Юраги тўлиб турибди, нимагадир. Ўзи ёрилишини кутдим...

Ишхонада ўтирсам, телефон жиринглаб қолди. Ўзбекона салом-алик, ҳол-аҳвол сўрашишдан сўнг танишдик. Ўзбекистон кураш федерациясининг раисининг ўринбосари, собиқ Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер, Бутуниттифоқ миқёсидаги ҳакам Раҳмонберди Аҳмедов экан.

— Учинчи-тўртинчи июль кунлари Олмониянинг Люнена шаҳрида 77-78 йилларда туғилган, 51 кило вазнли ўсмир-полвонларнинг жаҳон биринчилиги бўлиб ўтди. Унда 31 мамлакатдан келган 31 ўспирин Грекорим (классик) кураши бўйича куч синашдилар. Биздан — Ўзбекистондан ҳам вакил қатнашган эди. 8-ўринни олиб қайтди, азамат. Шу йигит ҳақида бирон нарса ёзсангизлар, дегандим...

Раҳмонберди ака билан учрашув жойи ва вақтини келишиб, телефон гўшагини қўйдим. Эртаси суратқаш мухбиримиз Даврон Аҳмад билан айтилган жойга бордик. Чоққина стадион. Шунга яраша машқхона. Катта-кичик болалар машқ қилишяпти. Стадион Инструментальний заводига қарашли бўлгани учун номи ҳам «Инструментальщик» экан. Бизни Раҳмонберди ака қарши олди. Биз жаҳон биринчилигида қатнашган полвон йигитча билан суҳбатга, шеригимиз сурат олишга киришиб кетди.

ҚАҲРАМОНИМИЗ — Ҳасан Икромов, 1978 йилда туғилган. Тошкентдаги 198-мактабнинг 9 синфида ўқийди. Шу йилнинг апрель ойида Фарғона шаҳрида бўлиб ўтган жаҳон биринчилигига саралаш мусобақаларида қатнашиб, 51 кило вазнлар орасида биринчи ўринни олган. Демак, жаҳон биринчилигида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритган. Ҳар ҳолда саралаш мусобақалари чемпионат деб аталмаган бўлса-да, ўз вазни бўйича Ўзбекистон биринчилигини олибдими, демак Ўзбекистон чемпиони! Норасмий бўлса-да, биз уни шундай атадик.

(Давоми 3-бетда).

Олимларнинг таклифлари қўллаб-қувватланди

ЁКИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАНИҚЛИ БИР ГУРУҲ ОЛИМЛАРИНИНГ ОЧИҚ ХАТИ ЮЗАСИДАН ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИНИНГ АМАЛИЙ ТАДБИРЛАРИ ХУСУСИДА

Таҳририятимизга Ўзбекистон Республикаси Хоразм вилояти ҳокимининг ўринбосари М. Жуманиёзов имзоси билан «Ўзликни кўриш кўзгуси» сарлавҳаси остида республикамизнинг таниқли бир гуруҳ олимларининг газетамизнинг шу йил 8 июнда эълон қилинган очиқ хати юзасидан жавоби келди. Маълумки, олимларнинг мазкур хатида инсониятнинг кўҳна маданият марказларидан бири бўлган Хоразм диёри ўзининг узоқ ўтмиш тарихи, юксак маданияти, буюк алломалари, довюрак, дунёга донғи кетган саркардалари билан машҳур эканлиги таъкидланган. Бироқ, кўп йиллар давомида, ўзбек халқи тарихига бўлгани каби унинг ажралмас қисми бўлмиш Хоразм тарихига ҳам етарли эътибор берилмаганлиги уқтирилган эди. Шундан Хоразм алломаларининг сербарака, бекиёс ижодларининг маҳсуллари билан халқимизни баҳраманд этиш, уларнинг ибратли ишлари ёрдамида ёшларимизни тарбиялаш, мустақил давлатимизнинг соғлом, ҳақиқий ватанпарвар, эл ва меҳнатсевар авлодини тарбиялашда муҳим аҳамиятга эга эканлиги масаласи кўтарилганди.

«Хоразм тарихига катта эътибор қаратилиб тайёрланган мақола учун газета таҳририятига ва унинг муаллифлари бўлган Республикамизнинг таниқли олимларига миннатдорчилик билдирамиз, — дейилади мақола юзасидан йўлланган мактубда. — Мақолада кўтарилган масалалар ва билдирилган таклифлар ўзининг ҳаётий ва ҳаққоний асосларига эга деб ҳисоблаймиз. Ҳақиқатан ҳам, мақола муаллифлари таъкидлаганларидек, узоқ йиллар ўзбек халқи тарихида бўлганидек, унинг ажралмас қисми бўлган Хоразм тарихига ҳам етарли эътибор берилмади. Хоразм алломаларининг сербарака, бекиёс ижодлари билан халқимизнинг бир неча авлоди танишиш бахтига деярли мушарраф бўлолмади.

Миллий қаҳрамон Жалолиддин Мангуберди халқимиз тарихида ўзининг муносиб ўрнини топа олмай келаётганлиги ҳам рост.

Муаллифларнинг вилоят ҳокимлиги (ҳоким Маркс Жуманиёзов) етакчилиги остида Ўзбекистон Фанлар Академияси тарих ва Шарқшунослик институтлари мутахассислари, шунингдек, республикадаги етакчи тарихчи олимлар ҳамкорлигида ўтмишдаги хоразмлик алломаларнинг асарлари тўпламларини ўзбек тилида чоп қилинса, деган таклифи мақсадга мувофиқ. Ҳокимлик шахсан вилоят ҳокими раҳбарлигида бу масала юзасидан тадбирлар кўрмоқда. Ҳокимнинг 1992—1993 йилларга мўлжалланган ҳаракат дастурида воҳа тарихини ўрганиш ва хоразмлик алломалар асарларини чоп этишга алоҳида банд ажратилган. Унда белгиланган вазифалар амалга оширилаяпти.

Хива шаҳрининг 2500 йиллиги муносабати билан хоразмлик алломаларнинг ўзбекчага ўгирилган кўпгина асарларини нашр эттириш мўлжалланмоқда. Ҳозир бу республика нашриётларининг 1994—1995 йиллар учун белгилаётган режаларида ўз аксини топмоқда.

Хоразмда Жалолиддин Мангуберди номини абадийлаштириш юзасидан ҳам катта ишлар олиб борилаяпти. Урганч туманидаги бир жамоа хўжалиги унинг номи билан аталмоқда. «Жалолиддин Мангуберди» жамғармаси ҳам ташкил этилди.

Дружба шаҳрига Жалолиддин Мангуберди номини бериш ва шаҳар яқинидаги йўл устига унга ҳайкал ўрнатиш ҳақидаги амалий таклиф ҳам ҳар томонлама диққатга арзигуликдир. Унга эътироз билдириш мушкул. Аммо, бунда фақат шаҳар фуқароларининг, жамоатчиликнинг фикру-истакларини ҳам инобатга олиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Собиқ СССР Фанлар Академиясининг мутасадди ташкилотлари қошида ташкил этилган «Хоразм» экспедициясининг юз жилддан иборат ҳисобот материаллари ва Хоразмдан олиб кетилган бошқа тарихий манба ҳамда моддий бойликларни Москвадан олиб қайтиш учун чоралар кўрилаяпти. Бир йилдан буён республика археология институтининг вилоятдаги бўлими асосан шу иш билан шуғулланиб келмоқда. Маълум манбалар қайтариб олиб келинди.

Ўзбекистон ва Туркия ўртасидаги халқаро аҳдномалар руҳига, қоидаларига мувофиқ равишда Хоразм билан Кунйё вилоятлари ўртасида биродарлик алоқалари ўрнатилди.

Туркиянинг Майафарикина шаҳридаги Жалолиддин Мангуберди қабридан унинг ҳокини олиб келиш ва вилоятимизда қуриладиган рамзий қабрга қўйиш, шунингдек хориждаги юртдошлар билан алоқалар ўрнатиш масалаларини ҳам ижобий ҳал этиш учун тадбирлар кўрилади.

«Ўзликни кўриш кўзгуси» сарлавҳали мақола умуман олганда халқимиз томонидан илиқ кутиб олинди ва муносиб акс-садо берди. Халқимизнинг истак ва интилишлари, қалб садоларига қулоқ солиш эса асосий бурчимиздир».

ТАҲРИРИЯТДАН: мустақил Ўзбекистон Республикасининг мусаффо осмонида мустақиллик қуёши порламоқда. Мамлакатимиз ҳаётида, унинг ижтимоий, сиёсий, маданий жабҳаларида чуқур ижобий ўзгаришлар амалга ошмоқда. Миллий қадриятларимиз қадрланмоқда, ўтмиш тарихимизга муносабат ижобий томонга ўзгармоқда.

Барчамиз ҳур Ўзбекистон Республикасининг шонли икки йиллиги тўйига тайёрланмоқдамиз. Шу тўйга тайёргарлик давомида республикамизнинг барча вилоятларида, ноҳияларида мустақил давлатимизнинг соғлом, ҳақиқий ватанпарвар эл ва меҳнатсевар авлодини тарбиялашда муносиб фойдаланилади, деб ўйлаймиз.

Сурхондарё вилоятининг Ангор ноҳияси, «Таллиморон» давлат хўжалиги эндиликда экологик соф бўлган ўсимликлар етиштиришни йўлга қўйган. Сабаби, бу ерда яқинда биологик лаборатория ишга тушди. У турли хил фойдали микроорганизмлар, ҳашаротлар етиштириб беради.

Ўсимликларни зарарли ҳашаротлардан биологик усул ёрдамида ҳимоя қилиш ўзининг илк ижобий самараларини бермоқда. Хўжалик аҳолиси орасида касалланиш кескин камайди. Бундан ташқари заҳарли химикатларни сотиб олиш учун давлат хўжалигининг каттагина маблағи сарфланган. Энди ишлар ўзгача, биолаборатория ходимлари ҳозирда янгидан-янги фойдали ҳашаротлар кўпайтириш устида иш олиб бормоқдалар.

СУРАТДА: лаборатория ходимлари М. Ниёзова ва Б. Жумаева иш устида.

И. ХЎЖАЕВ тасвирга туширган.

Долзарб мавзу

МЕЦЕНАТЛАР

...Чамамда тўрт йил муқаддам эди. Воҳалик таниқли мусаввир Шуҳрат Бобожон бир суҳбатда «Меценат» иборасини такрор-такрор ишлатди. Гап нима ҳақида бораётганини тушуниб етмаган ҳамсуҳбати учун изоҳ бериб ўтди: «Москвада шундай уюшма бор. Улар биз билан шартнома тузишган. Келишувга биноан йилига ўн иккита сурат чизиб берамиз. Улар ҳар суратга минг сўмдан тўлайдилар. (Бу ўша давр учун жуда катта миқдор). Кейин кўргазмаларда «ким ошди» савдосига қўйиб пуллашди. Биридан зарар, биридан катта фойда оладилар. Биз шунга-да, розимиз. Ҳозирда ишсиз рассом ҳомийсиз мутлақо ижод қилолмайди...»

Ўшанда мақола тайёрлаш жараёнида бу сўзнинг келиб чиқиш тарихи билан қизиқсиндим. Адабиётлар ахтардим. Қомуслар титкиладим.

Билганларим: Меценат — тарихий шахс. Эрамизгача бўлган VIII асрда Римда яшаб ўтган. Ўзига тўқ, бадавлат киши бўлган. Сармояси ҳисобидан бир гуруҳ ёш шоирларга ҳомийлик қилади. Бу шоирлар орасидан антик дунёнинг улуғ сўз устаси Горацийй етишиб чиққан.

Шу-шу Меценат жаҳон тарихига кирди. Саҳоватли, қўли очиқ киши сифатида. Шарқдаги Ҳотам Тойдек.

Туркийда бу сўзнинг уйқаши кўп. Гарчи «меценат» атамаси дунёнинг барча тилларида бир хилда юритилса-да, биз «ҳомий» деймиз, «суянчиғ» деймиз. Хоразм шевасида эса шунга монанд «хустор» атамаси ҳам бор...

Бозор иқтисоди замонаси келди-ю, бу сўзнинг қадри ошди, энди у бизда ҳам маълум бир касб эгаларини англатмоқда.

Ўтган йили рўзномамиз қошида «Аму» фирмаси очиш илинжида юрган пайтимиз. Қоғознинг баҳоси осмонга сапчиб кетди-ю, таҳририятдан инъом кутиш мавриди бўлмай қолди. Биз бир муддат ҳомий ахтардик. Бошлаган ишимизнинг келажаги борлиги, давр айнан шундай бошламалар йиғиндисида тараққиёт сари кетишини англаган Боғот пахта тозалаш заводи директори Қадамбой ака Отажонов ёрдам учун қўл чўзди. Ишбилармон ва тадбиркор раҳбар бизни ҳам моддий, ҳам маънавий қўллаб-қувватлади...

... Йил бошида шу тумандаги Раҳим Бекниёзов номли мактабда ўқувчилар «Мўъжизалар майдони» ўйинни ўтказмоқчи бўлишди. Лекин, мактабда ортиқча пул нима қилади? Ҳатто ютуққа совғалар олиш учун ҳам қўл калталик қиладиган замонлар... Шунда оддий ҳайдовчи Рустам Искандаров ўйинга ҳомийлик қилажагини билдирди. У илк томошанинг таъминотчиси бўлди, ўз жамғармасидан пул берди. Қарангки, савобли ишнинг келажаги бор экан. У тезда ривож топиб, оммавийлашиб кетди.

Қорақалпоғистонда ўзбек тилида республика рўзномаси чиқазиш ташаббускорлари ҳамма ташкилий қисмини тахтлаб бўлдилар-у, асосий масала — маблағ осонликча ҳал бўлмади. Газетага кучли ва саҳоватли ҳомий зарур эди. Тўрткўл, Элликқалъа, Беруний ва Амударё туманлари пахта тозалаш заводлари бирлашиб, газетанинг бош ҳомийсига айланишди. Мана оқибат — бугунги кунда «Аму тонги» ҳамманинг орзиқиб кутадиган рўзномаси.

Беруний пахта тозалаш заводининг ишчан, ёш директори Баҳромжон Қўшекеевнинг эътироф этишича, «Газетани минглар ўқийди. У тарғибот ва тарбия воситаси сифатида жуда зарур. Фақат тижорат қиламан, бирор бино тиклайман, деб ўйлайдиганлар хато қиладилар. Инсонни аввал бошда маърифатли қилмоқ керак... Биз бугун газета учун ажратаётган пул — эртага бутун бир авлоднинг маънан камол топиши, мустақил давлатимизнинг келажаги бўлмиш ёшларнинг юксак дидли, онгли бўлишларига хизмат қилади. Бизнинг бугунги бир сўмимиз эртага милён бўлиб қайтади...»

Худди шундай мақтов сўзларини Хоразмда «Манзара» хабарномаси учун муассисликни елкасига олган «Инсоф» концерни ва «Мураббий» бирлашмалари жамоалари ва уларнинг сахий раҳбарлари ҳақида ҳам айтиш мумкин.

Эшитиб қоламан, танишим куйиниб юрган бўлади: «Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик цех очмоқчи эдим. Лойиҳаси тайёр, ускуналарни ҳам гаплашиб қўйдим. Аммо, ҳомийлик қиладиган мард йўқ. Мен уларга айтаман, бугун менга берадиган пулингизни ишлар йўлга қўйилгач, бир-икки йилда икки ҳисса қилиб қайтарамаи. Жамғармангиздаги милёнларни беҳуда, ишлатмай қўйишингиздан не наф? Пул кун сайин қадрсизланмоқда. Менга беринг. Россиядан кичик завод келтирай. Бу қоп-қоп пул эртага кераксиз матоҳга айланади.

Лекин, қолса шу завод қолади-ку...»

Йўқ, танишимни тушунадиган раҳбар кам. Бировни ўз тинчини ўйлайди, бировининг юрагида шубҳа ё ҳасад... Жамғармасида неча йилки, милёнлаб пул турган ташкилотларни биламан. Бундан беш йил муқаддам ҳам шу уч милён эди, бугун ҳам шу уч милён. Эртага ҳам ўзгаришсиз тураверади. Ваҳоланки, бундан уч йил муқаддам шу пулга йирик бир завод қуриш мумкин бўларди. Бугун унга заводнинг бир кичик ускунасини ҳам бермайди...

Ҳомий излаб жиғибийрони чиқиб юрганларни кўрганимда негадир Меценатни эслайман. Бундан икки минг саккиз юз йил илгари яшаб ўтган савобталаб, саҳий кишини. Ўша пайти Римдан ундан ўн, юз карра пулдор кишилар бўлганлар. Улар жамғармаларини ё айш-ишратга сочишган ё кун келиб каламушларга ем бўлган...

Аммо, чўнтагида бир ақчаси йўқ, лекин иқтидорли, қобилиятли ёшларга ҳомийлик қилган Меценат тарихга кирди. Уни ҳар куни, ҳар қадамда милён карра эслайдилар.

Рўзимбой ҲАСАН.

Ташвишлари бир олам мактаб

ҚИШЛОҚ «ҚЎНҒИРОҒИ»

Мактабни бешикка менгзашади, муаллимни эса онага. Билмадим бу қанчалик тўғри. Аммо, бир нарса рост экан. Шу даргоҳга умрини, меҳрини берган одам кўча-куйда ҳам, рўзғору маъракада ҳам қандай бўлса шундайлигича қолавераркан. Асли каттақўрғонлик, ҳозир Нурободдаги 34-мактабда муаллимлик қилаётган Барот ака билан гурунглашиб, яна бир нарсани билдимки, заҳматнинг қадри қадоқлаб ўлчанмас, у ўлчовга сиғмас экан. Ва. мактабда ишлаб, ўз мактабини яратган одамга фақат ҳавас қилиш лозим. Меҳнат дафтарчасига кўз ташлайман. Мактаб, мактаб, мактаб... Ҳамкасблари гапига қулоқ тутаман. «Домла Холбоевми, ўтган йили битирув имтиҳонини тест усулида ўтказган муаллим-да. У мактабга директорлик ҳам қилган. Чакана одам эмас».

Қишлоқчилик, гап бир ерда ётмайди. Барот ака ҳақидаги аччиқ-тизиқ гаплар, мақтовлар болалаб, эгасининг қулоғига ҳам етиб борган. Ғалати ҳол: Барот ака бунга парвойи фалак. Ҳазилга йўяди ва бирдан жиддий тортиб «Ғийбатнинг умри қисқа. Аммо, биласизми келишмовчилик, майда гап мактаб учун ёт бўлмоғи керак, — дейди у. — Акс ҳолда биз болаларимизни заҳарлаб қўямиз. Улар қариндош-уруғчилик, маҳаллийчилик кайфиятларига берилиб, умрбод майда одам бўлиб қолишади».

— Мен Сизга айтсам, болаларни ўз фанига қизиқтира олмаган одам мураббий эмас, — деб сўзида давом этади Барот ака. — Унинг беш йил ўқигани ҳайф. У мактабдан кетиши керак. Мактабда ўнта ҳашаки ўқитувчи бўлмасин, битта, аммо фанини севадиган, юрагида меҳри, диёнати ўлмаганидан бўлсин. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан маориф соҳасида катта ўзгаришлар бошланди. Қани энди гимназия, лицейга хос ўқув дастурига тезроқ ўтсак, албатта, сифат устиворлигида.

Қишлоқ боласи учун мактаб ўзгача бир дунё. У шу даргоҳга ҳайрат, ажабланиш, баъзида эса уйқусираб кириб келади. Уни бирор фанга қизиқтириш, муаллимнинг қайси институтни неча йил ва қайси усулда битирганлиги эмас, унинг ўзидаги ишчанлик, қобилиятига боғлиқ. Ёш толибда ўз ишидан завқланиш туйғуси уни ҳар қандай сўқмоқдан йўрғалатади. Болалар нега коптокни яхши кўради? Чунки ундан шу заҳотиёқ завқланиш мумкин: тўпни тепади, зўр тепса бошқалар «во-о» дейди, устига-устак очиқ ҳаво... Масалан, математика ундай эмас, кўп нарсани ўргангач, бир масалани ечасиз. Сўнг завқланиш мумкин. Қизиғи шундаки, спортда бировнинг ўйнаганини кўриб завқланасан, математикада... Гап масални ўқувчининг ўзи интилиб ечишида, меҳнат қилишида.

— Сиз 1949 йилдан буён муаллимсиз. Муаллим малакасини нима билан қиёсий баҳолаш мумкин?

— Дунёқараши билан. Менга қолса, муаллимларни малака оширишгагина эмас, балки хорижга хизмат сафарига юборардим. Бу соҳага ҳам жамиятдаги буюк ўзгаришлар силсиласи кириб келиши лозим.

— Мактабни қишлоқда «қишлоқ қўнғироғи» дейишади. Аксарият янгиликлар-у, ташвиш шу ердан бошланади. Масалан, оддий сайлов даврини олинг. Ўша пайт барча ташвиқотчилар муаллимлардан бўлади. Одамларнинг доимий назарида турин учун мактабда нима қилиш керак дейсиз?

— Хорижий тилни ўргатишни пухтароқ йўлга қўйиш, лозим. Шундагина мактаб номи мўътабар минбарлар, зарҳал қоғозлардан тушмайди. Биз ўқувчиларимиз билан фахрланиб юрсак бас.

Муаллимнинг орзуси бу. Балки бу тумандаги турли жабҳаларни суяб турган 6 фарзанд ўстирган, 18 неварали қишлоқ муаллимининг аччиқ-чучук кунлари, рўзғорнинг минг турли ташвишлари силсиласида қадди букилмай келган руҳияти, деганидир. Муаллимга тилу дилдан-да, қувват тиладим.

Абдунаби АЛИҚУЛОВ,
Самарқанд вилояти.

ЗАВОДДА ҲАМ БАЙРАМ БЎЛАДИ

Тошкентдаги «Миконд» заводида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Корхонада байрам комиссияси, шонли санага бағишланган тадбирлар режаси тузилган.

— Мустақиллик кунини байрам қилиш тўғрисида гапирадиган бўлсак, — деди «Миконд» бош директори Б. А. Иванов, —байрам арафасида заводда меҳнат, маданият ва спорт эстафетаси ўтказилади. Бир неча танлов ўтказиш ҳам мўлжалланмоқда. Улар — касбга доир мусобақалар, халқ ижодиёти буюмлари кўргазмалари, спорт мусобақалари, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг томошаларидан иборат.

Бош директорнинг ижтимоий масалалар бўйича ўринбосари Ш. Одилов таъкидлаганидек, ходимларни сақлаб қолишга алоҳида эътибор берилмоқда. Корхона асосий ишлаб чиқаришдаги таназзул шароитида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга зўр бермоқда. Масалан, коржома тикиш цехи очишга аҳд қилинди. Асосий ишни касаначи аёллар бажарадилар. Завод уларни зарур материаллар билан таъминлаб туради.

Аҳоли орасида биллурдан ясалган буюмлар, шу жумладан, гулдонлар ва чиройли қандиллар машҳур. Харидорлар уларни бажонидил сотиб олишмоқда. Мустақиллик куни арафасида «Миконд» Собир Раҳимов туманида ўз маҳсулотларининг кўргазмали савдосини ташкил этмоқчи бўляпти. Корхонанинг фирма магазинларига янги маҳсулотлар чиқарилади.

Корхона меҳнатчиларга 48 хонадонга мўлжалланган янги уй қуришни режалаштирмоқда. Болалар боғчасида ҳар бир кичкинтой учун ота-онаси ойига атиги 12 сўм тўлайди. Заводнинг дам олиш зонаси, профилакторийси, спорт иншоотлари бор.

Мустақиллик Ўзбекистонга янги истиқболларни очиб берди. Унинг келажаги эса шу диёрда яшовчи барча кишиларнинг ҳалол меҳнат қилиши билан боғлиқ. **(ЎзА мухбири)**

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

• ГРУЗИЯ Вазирлар Кенгашининг Раиси Тенгиз Сигуа истеъфога чиқди. У ўтган йилнинг ноябридан шу лавозимда ишлаётган эди. Абхазиядаги воқеалар якуни уни сиёсатдан кечишга мажбур этди.

• МОСКВА шаҳри ва вилоятида нефть маҳсулотлари нархи ошди. Эндиликда «А—92» бензинининг бир литри 120 рублдан, «А—76» эса 110 сўмдан сотилмоқда.

• РОССИЯ пойтахтида банклараро навбатдаги валюта савдосотиғи бўлиб ўтди. Унда бир АҚШ доллари 985 рублга сотилди.

• МОСКВАДАГИ мусулмонлар масжидининг гумбази устига ўрнатилган таркибида олтин бўлган ярим ой шакли 2-дан 3-августга ўтар кечаси ўғирлаб кетилди. Ҳалигача ўғрилар ушлангани йўқ.

• СОБИҚ СССРнинг таниқли сиёсий арбоби, КПСС Марказий Қўмитасининг Бош котиби Л. И. Брежневнинг куёви Юрий Чурбанов Президент Б. Ельциннинг фармонига биноан авф этилди ва қамоқдан озод қилинди. У собиқ марказ томонидан ўйлаб топилган ва кўплаб юртдошларимиз бошига кулфат келтирган бир машъум иш бўйича 12 йил қамоқ жазосига ҳукм қилинган эди. Чурбанов эса бу жазонинг ярмисини ўтади. У ҳозир Москвада.

АВФ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

Тожикистон Олий Кенгаши Президиуми конституциянинг 108-моддасига биноан республика мустақиллиги куни байрами муносабати билан авф этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу тадбир ижтимоий-сиёсий вазият барқарорлашаётганини инобатга олиб ҳамда инсонпарварлик йўриқларига мувофиқ ҳолда амалга оширилди.

Қарорда иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган шахслар, вояга етмаган фарзандлари бўлган, шунингдек, ҳомиладор аёллар, биринчи, иккинчи-гуруҳ ногиронлари, илк марта беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган, вояга етмаган ёшлар жазодан озод қилиниши қайд этилган. Тожикистон билан Афғонистон ҳудудларида ҳаракат қилаётган ғайриқонуний куролли тузилмаларда хизмат қилган ва 1993 йил 9 сентябрга қадар бу тузилмаларни тарк этган шахслар ҳам жазога тортилмайди.

ЯНГИ КОРПОРАЦИЯ

Хатлон вилояти халқ хўжалигини тиклаш мақсадида Душанбеда «Хатлон» илмий ишлаб чиқариш тижорат корпорацияси ташкил этилди. Корпорация тўртта бўлинмадан — «Хатлон—ижод» ахборот-таҳлилий маркази, «Хатлон» тижорат банки, «Хатлон» тижорат биржаси, «Хатлонни бунёд қилиш» халқаро уюшмасидан иборат. Бу бўлинмалар вилоятда издан чиққан халқ хўжалиги объектларини тиклаш ва янги завод-фабрикалар қуриш, кичик корхоналар ташкил этишда амалий ёрдам кўрсатади. Жумладан, вилоятда Германия—Швейцария технологияси асосида бинт ишлаб чиқарадиган корхона бунёд этиш мўлжалланмоқда.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

ТОКИО. Бош вазир Кинти Миядзава бошчилигидаги Япония ҳукумати вакиллари ёппасига истеъфога чиқди. Чунки мамлакат конституцияси шуни тақозо қиларди. Токиода парламентнинг махсус сессияси иш бошлади. Бу сессия зиммасига 18 июлда ўтган умумсайловлардан кейин депутатлар орасидан мамлакатнинг янги раҳбарини сайлаш масъулияти юкланган.

ПЕКИН. ХХР раиси Цзян Цзэминь 23 сентябрда халқаро олимпиада ўйинлари қўмитасининг аъзолари тўпланиши кутилаётган Монте-Карло шаҳрига боришга тараддуд кўрмоқда. Ҳукумат раҳбари 2000 йилги халқаро олимпиада ўйинларини ўтказиш жойи белгиланадиган йиғинда шахсан қатнашиб, мазкур нуфузли спорт мусобақалари учун муносиб шаҳар сифатида Хитой пойтахти номзодини тасдиқлатишни мўлжалламоқда. Расмий маълумотларга кўра, 98 фоиз пекинликлар олимпиада ўйинлари ўз шаҳарларида ўтишини маъқуллашган.

КЕЙИНГИ ИККИ ОЙ мобайнида Тинч океани чегара округида Россия Федерацияси ҳудудига яширинча ўтишга уринган 200 дан зиёд Хитой фуқароси ушланди. Маълум бўлишича, улар асосан олиб-сотарлик ҳамда ноёб ўсимлик ва ҳайвонлар савдоси билан шуғулланган.

Ярим йил мобайнида чегарачилар томонидан минг нафардан зиёд ана шундай «чақирилмаган меҳмон»лар йўли тўсилган.

МОЛДАВИЯ ПАРЛАМЕНТИ мамлакатнинг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига кириш тўғрисидаги Минск битимини ратификация қилишга қарши овоз берди.

ЖАҲОН БАНКИ ПАЙШАНБА куни Вашингтонда Қозоғистонга 38 миллион долларлик имтиёзли заём берилишини эълон қилди.

(ЎзА).

ВАЗИЯТ МУҲОКАМАДА

РАТА — ТАСС мухбирининг хабарига қараганда, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши август ойи мобайнида Тожикистон, Грузия ва Тоғли Қорабоғ теварагидаги вазиятни муҳокама қилади.

Хавфсизлик Кенгаши раиси Мадлен Олбрайт хонимнинг айтишича, кенгашда БМТ Бош котиби ўзининг Тожикистондаги махсус вакили Исмат Киттанига юкланган вазифа юзасидан маъруза қилиши белгиланган. Шунингдек, Хавфсизлик Кенгашининг Грузиядаги аҳвол юзасидан 9 июлда қабул қилган 849-сон қарори билан Тоғли Қорабоғдаги вазиятга оид 853-сон қарорининг бажарилиши кўриб чиқилади.

Шуни таъкидлаш лозимки, 29 июлда қабул қилинган Тоғли Қорабоғга алоқадор қарорда Хавфсизлик Кенгаши Озарбойжоннинг босиб олинган барча туманларидан истилочи кучларнинг дарҳол чиқиб кетишини талаб қилган.

ФАНГ. БАРАНГ ОЛАМ

БЕЛАРУСДА БОЙВАЧЧАЛАР ЙЎҚМИ!

● ЯҚИНДА Беларусь Республикаси Фанлар академияси социологлари ишчи-деҳқонлар орасида тадқиқот ўтказди. Маълум бўлишича, сўралганларнинг 50 фоизи ўзини камбағал деб билади. 14 фоизи эса нафақат шунчаки камбағал, балки ута қашшоқдир. Турмуш даражаси ўртача бўлганлар эса 30 фоизни ташкил этади. Атиги 3 фоизигина ўзига тўқ кишилар экан. Аммо шуниси ташвишлики, сўров ўтказилган ишчи-деҳқонлар орасида бирорта ҳам бойвачча топилмади.

3 КИЛОЛИК АРИ УЯСИ

● НИЖЕГОРОД вилоятининг Дзержинск шаҳрида бир киши уйига кириш ва чиқишда қийналаётганидан таъмирлаш хизматига мурожаат этди. Таъмирлаш хизмати ходимлари дарвоза бурчагидаги улкан ари уясини кўриб ҳангу-манг бўлиб қолишди. Ундаги сонсаноқсиз ариларни айтмайсизми! Бир амаллаб хизматчилар уй соҳибини «душман»дан ҳалос этишди.

Уя роппа-роса 3 кило чиқди.

КИМНИНГ ИШҚИ НИМАДА!

● ШОҲНИНГ ишқи қурбақага тушибди, деганларидек финларнинг ишқи қаҳвада. Улар қаҳва истеъмол қилиш бўйича дунёда биринчи ўринда туришаркан, яъни киши бошига 15 килодан тўғри келади. Булғорлар эса шакархўр. Инглизлар конфетни севишади. Ўзимизни чойхўр халқмиз деб юрсак, ирландлар ҳам биздан қолишмас экан. Америкаликлар эса гўштни энг кўп истеъмол қилишади, деб хабар беради «Азия» ҳафталиги.

Саховат

«ХУДО ХАЙРИНГИЗНИ БЕРСИН, ЯХШИЛАР...»

Бу фоний дунёда ҳамма нарса ўлчоғлик. Ҳамма нарсанинг ўз чегараси, меъёри, керак бўлса, баҳоси бўлади. Бир сўз билан айтганда, ҳеч нарса абадий эмас. Лекин, масалага баҳо нуқтаи назаридан ёндошадиган бўлсак, у ҳолда биргина нарсанинг баҳоси йўқ. У — одамийлик. Ва айнан Инсонларгагина хос бўлган Меҳр ва Саховат.

Истиқлолга етганимиздан бери шукроналар келтирамиз, чунки Истиқлол боис елкаларимизга офтоб тегди, басир кўзларимиз очилди, ҳақсизлик билан ҳақиқатни ажратаяпмиз, миллий ғуруримиз шаклланиб бораяпти. Мустақиллик бизга нима берди деган ўта жиддий саволга жавоб беришдан олдин нафс балосидан халос бўлишимиз керак экан, йўқса, унинг беқиёс афзалликлари бир четда қолиб, ўткинчи ташвишларни қаторасига санашга тушиб кетадиган замондошларимиз ҳам оз эмас бугун. Мустақиллик бизга аввало «мана шу юртнинг эгаси — менинг ўзим, ўзим учун ўзим хўжайинман» деган имтиёзни берди! Ахир биргина шу каломни деб не-не юртдошларимиз нобуд бўлишмаган дейсиз!

Қарийб икки йилдан бери республикамизда, унинг турли туман ва шаҳарларида одамлар ўртасидаги меҳр-оқибатни мустаҳкамлаш бўйича мисли кўрилмаган хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Хайрия жамғармалари, йўқловлар, тўй-маросимлар, халқ ҳашарлари, «маҳалла»... Уларнинг ҳаммаси асл миллий қадриятларимизни тиклашдек шарафли вазифани бажариш мақсадида тузилди.

Газетамиз саҳифаларида жойлардаги ҳотамтой фуқаролар, савобталаб корхоналар, ишбилармон ва сахий элбошилар томонидан ўтказиб келинаётган тўй-маъракалар ҳақида бир неча марта мақолалар чоп этдик. Ёзилмаганлари қанча!

Ана шундай савобли ишга Бағдод туманида яна бир карра қўл урилди. (Бундан олдин ҳам бағдодликлар қатор хайрли ишларни бажариб улгуришган эдилар). Бағдодда туғилиб ўсган, ҳозирда салкам тўрт юз нафар ишчи-хизматчи меҳнат қилаётган Қўқон қурилиш-монтаж бошқармасининг тадбиркор раҳбари Эргашали Отахонов мазкур корхонада узоқ йиллар оддий вазифада ишлаб келган, тақдир тақозоси билан бевақт оламдан ўтган Абдумутал ака Қосимовнинг тўнғич ўғли Хайруллони уйлантириш, никоҳ маросимлари билан боғлиқ бўлган барча сарф-харажатларни ташкилот гарданига олиш тўғрисидаги таклифни жамоа ўртасига ташлаб кўрди. Минг раҳмат қурувчиларга! Ҳеч ким раҳбарнинг таклифини бефарқ тингламади, аксинча, қўллаб-қувватлашди, «тўйга ўзимиз бош бўламиз», дейишди. Ўзлари аранг кун кечиришига қарамасдан кўплаб ишчилар шахсий кўмак бериш ташаббуси билан минбарга чиққанларида Эргашали аканинг кўнглидан «хайрият-е, саховатлилар ҳали кўп экан...» деган ўйлар кечган бўлса, ажаб эмас.

Собиқ ишчининг уч ўғилни ўстираётган беваси Сожидахон опа саховатпешаларга тузукроқ гап топиб ҳам айтолмай қолди. Нафақат у кишининг яқинлари, ҳатто маҳалладагилар, Говхона қишлоғининг минглаб аҳолиси, Пахтаобод қишлоқ Шўроси фаоллари ҳам оила қувончига шерик бўлишиб, бошқарма ишчи-хизматчиларига ташаккурлар билдиришди.

Бугунги кунда ўғил уйлантириш, қиз чиқариш осон иш эмас. Тўйнинг тўйдек ташвиши ҳам бор. Ҳар хил саруполарни харид қилишни у ёққа қўяйлик, тўйбошилар — Эргаш аканинг йигитлари — совчи юборишдан тортиб, чалларгача бўлган жамики майда-чуйдани ўз ҳисобларидан қилиб беришди. Икки ёшнинг — куёв Хайрулло ва келинпошша Дилшодахонларнинг висол оқшомида бошқарманинг Баҳодиржон Ҳамроқулов раҳбарлигидаги «Шаршара» дастаси беминнат хизмат қилди. Ишчилар таъминотига қарашли ошхонанинг қўли ширин пазандалари-ю нонвойлари тик оёқда туриб бердилар. Тўй кечасини ташкилот раҳбарининг ўзи қизитди.

Қилинаётган савобли ишдан маҳаллий раҳбарлар ҳам четда туришганлари йўқ, албатта. Ҳаммалари баҳоли қудрат тўйга ўз тўёналари билан келишган экан. Ёшларни Бағдод тумани ҳокимининг ўринбосари Абдуманноп Асқаров, ХДП туман кенгашининг раисаси Дамирахон Юсупова, «Фарғонаирстрой» тресги бошқарувчиси Раҳмон Сафаров, Пахтаобод қишлоқ Шўросининг раиси Мусажон ака Ҳакимов қайнона бўлмиш Сожидахон опанинг синфдошлари номидан туман ички ишлар бўлими ходими Мухтор Тошқўзиевлар табриклашиб, уларга тотли умр тилашди. Янги оила қураётганларга моддий ёрдам тариқасида ўттиз минг сўм нақд пул ва рўзғорбоп анжомлар тортиқ қилинди.

Шу куни қишлоқ оқсоқоллари тўйбошиларга омадлар тилаб, дуо қилишди, мустақиллигимиз боис тикланаётган қадриятларимизни қадрлашга, халқнинг азалий урф-одатларини авайлаб-асрашга ёшларни даъват қилишди.

Битта катта ташкилот учун кичкина бир тўйни ўтказиш ҳам гап бўлибдими дегувчилар, сўзсиз топилади орамизда. Улар «берди»сини айтгунимизча сабр қилишсин. Саховатнинг каттакичиги бўлмайди. Қолаверса, Қўқон қурилиш-монтаж бошқармасидаги оқибатли кишилар учун бу уриниш катта ишлар сари ташланган ишончли бир қадам, холос. Хайрли ишнинг, эрта-кечи йўқ, дейишади-ку, ахир!

Жуда тартибли, серфайз ва эсда қоларли тарзда ўтказилган тўйдан олган таассуротларимиз катта. Биз ҳақиқий ўзбекона меҳр-оқибатнинг, ўтганлар руҳига қилинган беминнат хайр-эҳсоннинг гувоҳи бўлдик. Ва ичичимиздан шу нарсага иқрор бўлдикки, бу тўй кимнингдир обрў орттириши, оғизга тушиши учун ўтказилгани йўқ. Боя айтиб ўтганимиздек, саховатнинг энг оддий намунаси сифатида тўйга ташриф буюрганларнинг, тўй ҳақида эшитганларнинг ёдида қолади бу иш. Инсонга яна нима керак ўзи? Бойлик, амал ўткинчи, умр бир лаҳзалик бўлганидан кейин ҳеч бўлмаганда бир кишининг кўнглини ола билиш, оғирини енгил қила олиш фарз эмасми? Бизнингча шундай. Тўйхонадан қайтаётиб Сожидахон опани андак гапга тутмоқчи бўлдик. Ўзбек аёли, бунинг устига, Тошкентни-да кўрмаган содда қишлоқи эмасми, у киши:

— Яхшиларнинг худо хайрини берсин, ишқилиб, — деёлди, холос. У киши нималарнидир дегиси келди. Айтолмади. Биз уни тушиндик. Сожидахон опа ва у кишига ўхшаганларнинг юракларидан тошиб чиқаётган илиқ сўзларни изоҳлаб ўтиришни ҳам ўзимизга эп кўрмадик. Буни саховатпешалар, кўнглида яхшилик униб ўтган ҳамма ўзбекистонликлар пайқаб турибди-ю, деб ишондик...

Рустам Бой МУҲАММАД,
«Туркистон»нинг ўз мухбири.

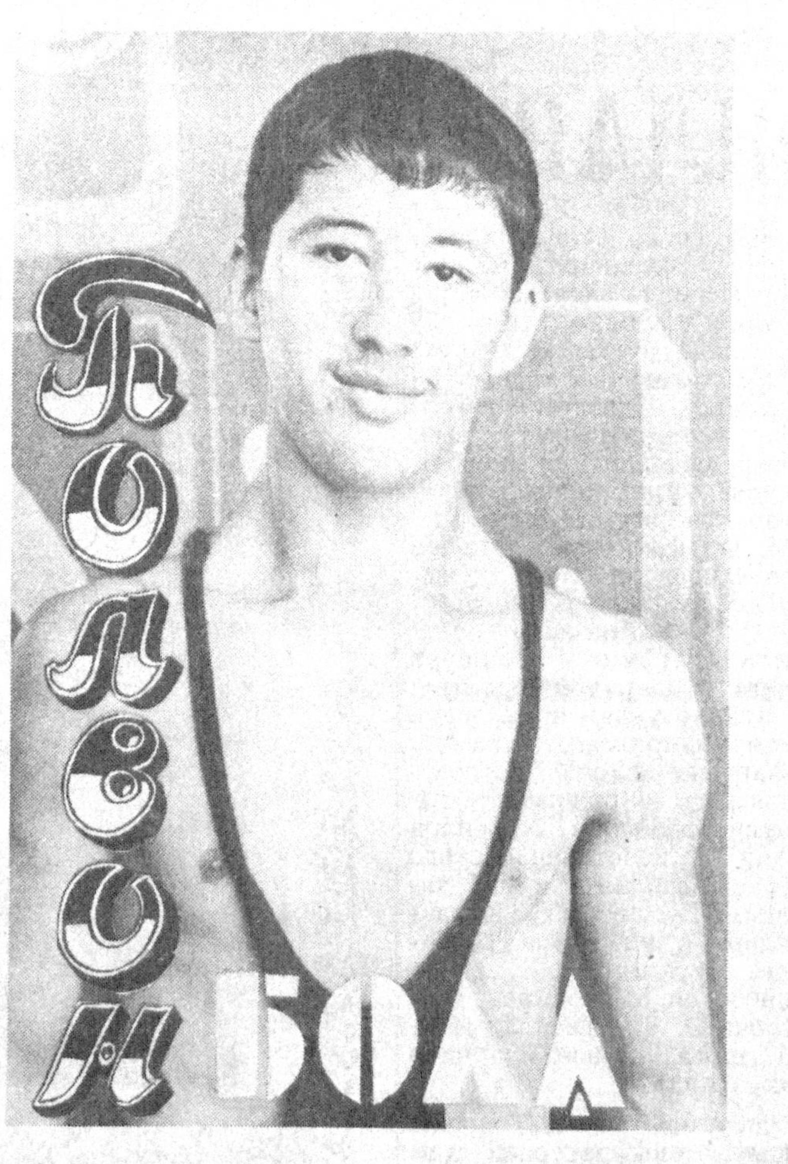

(Боши 1-бетда).

Ҳасан билан суҳбатимиз биз кутган даражада бўлмади. Табиатан камгаплиги, босиқлиги сабаб бўлди, шекилли, бунга. Ўзбекистонда биринчиликни олганлиги ҳақида ҳам, Олмония таассуротлари хусусида ҳам биз ўйлагандек тўлқинланиб гапирмади у. Айтгани, «янаям яхшироқ курашишим, янаям яхшироқ ўрин олишим мумкин эди, жаҳон биринчилигида. Нимагадир бўлмади. Балки шундай бўлишига, устозим ёнимда бўлмагани сабабдир. Янаям ким билади дейсиз». «Кураш, доимий машқлар ўқишингга халақит бермайдими?», сўрадик. «Йўқ», деди. «Баҳоларим асосан беш, тўрт». «Сени бу ерга ким олиб келган?» сўрадик яна. «Отам» жавоб берди у. Шу билан суҳбатимиз якун топгандек бўлди. Сездикки, Ҳасан ўзининг 8-ўринни олиб қайтганидан норози. Биз эса хурсанд бўлдик. Ахир 31 мамлакатнинг полвонлари орасида 15 ёшар ўзбек йигити 8-ўринни олиб қайтади-ю, хурсанд бўлмай бўладими. Яна Ҳасан бундай катта мусобақаларда биринчи маротаба қатнашаётган бўлса. Яна 15 ёшар ўзбек полвони, мустақил Ўзбекистон байроғини жаҳоннинг 31 мамлакати байроқлари қаторига тикиб, унинг шаънини ҳимоя қилган бўлса. Нега энди биз хурсанд бўлмайлик. 15 ёшарлигида жаҳон чемпионлигига даъвогар бўлган йигитдан ҳали кўп нарса кутиш мумкин. Ҳали Ҳасан учун ҳаёт, кураш, мағлубият азоби-ю, ғалаба лаззатини суриш олдинда. Фақат унга худо кураш сирларини ўрганишда сабот, чидам, бардош, кучқувват ато этса бас. Балки, вақт келиб биз Ўзбекистон эмас, жаҳон чемпиони Ҳасан Икромов ҳақида мақола ёзармиз. Яхши ният ярим давлат, дейдилар-ку. Ҳозир эса...

Ҳозир эса биз энди-энди жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари билан қўл олишаётган, бўй-бўйлашаётган, қад ростлаётган мустақил ва навқирон мамлакатимиз шон-шуҳратини жаҳонга ёйиши мумкин бўлган юзлаб, минглаб ҳасан полвонлар, уларнинг келажаги ҳақида фикр юритмоқчимиз.

Ҳасандан сўнг унинг устози, собиқ СССРда хизмат кўрсатган тренер Абдумажид Облаевни суҳбатга тортдик. Ўзбекистонда Грекорим курашининг бугунги аҳволи, келажаги билан қизиқдик.

— Аҳволимиз мақтангулик эмас, — дейди Абдумажид ака. — Ҳамма соҳада бўлганидек, иқтисодий инқироз бизни ҳам четлаб ўтаётгани йўқ. Тез-тез мусобақалар ўтказиш учун маблағ етишмайди. Мусобақалар ўтказиб турилмаса, ёшлар спортнинг бу турига қизиқмай қўяди. Тўғри, мусобақалар ўтказилмаяпти эмас, ўтказилаяпти. Лекин жуда кам. Бизга ҳомийлар керак. Ҳомийлар бўлганда ҳам иқтисодий бақувват, энг асосийси, спортни тушунадиган, унга юракдан қизиқадиган ҳомийлар керак.

СИЗ ЎЙЛАЙСИЗКИ, агар иложи бўлганида мен Ҳасан билан Олмонияга бормасмидим? Борардим, албатта. Лекин иложи бўлмади. Унинг ўзи билан отаси бориши учун зўрға маблағ топишди. Ҳалиям Ўзбекистон кураш федерацияси ва «Тошкент нефть маҳсулотлари» концерни жамоасидаги дўстларимизга раҳмат. Ҳиммат қилишди. Бориб келишларининг ўзига салкам ярим миллион сўм маблағ ажратишди.

Шу ерда яна бир гапни қистириб кетсам. Курашнинг миллий—бухороча, фарғонача усуллари бор. Лекин улар билан жаҳонга чиқиб бўлмайди. Мен бу гапим билан бошқа усулларда беллашувчи полвонларимизни камситмоқчи эмасман. Айтмоқчи бўлганим, ўзбек полвонлари шуҳратини жаҳон шоҳсупаларига фақат грекорим ва эркин кураш усулида курашувчи полвонлар олиб чиқади. Чунки олимпиадалар-у, бошқа жаҳон миқёсида ўтказиладиган катта мусобақаларда курашнинг фақат ана шу усуллари тан олинади. Демак, курашнинг бу турига алоҳида эътибор зарур. Бу усулда беллашишни ўргатувчи устозларга ҳам, кураш тушувчи шогирдларга ҳам жиддий ёрдам бермасак, Ўзбекистон ўз полвонларини жаҳонга олиб чиқиши қийин кечади.

— Полвонларимизнинг, умуман олганда спортчиларимизнинг иқтисодий аҳволлари ҳақида ҳам жиддийроқ бош қотирадиган пайт келмадимикин, — суҳбатимизга аралашади Раҳмонберди ака. — Мен ўзим ҳам кўплаб ёшларга мураббийлик қилганман. Тренерлик фаолиятимни мактабдан бошлаганман. Тажрибамдан биламан. Полвонликка қизиқиши бор болани топасан, унинг иқтидорини асраб авайлаб тарбиялайсан. Ўзингда борини ўргатасан. У эса энди катта давраларга кириши керак бўлган пайтда курашни ташлаб кетади. Кетишни истамаган тақдирда ҳам шунга мажбур бўлади. Сабаб, ўспирин катта полвон бўламан дегунча, орадан вақт ўтади. У ўсиб улғаяди. Оилали, бола-чақали бўлади. Бошига рўзғор ташвишлари тушади. Энди у фақат полвон эмас, бир хотиннинг эри, бир-икки боланинг отаси. Уларни едириб, ичириши, кийдириши керак. Қолаверса отаонанинг ҳам ўзига яраша орзу-ҳаваси бўлади. Ана шу ташвишлар билан ўралашиб қолган бўлажак полвон ўзининг кураш супасидан қандай тушиб кетганини билмай қолади.

Тўғри, спорт фидойиликни ёқтиради. Нафақат спорт, балки бошқа соҳаларда ҳам фидойи бўлмасанг, бир нарсага эришиш қийин. Лекин полвон бўламан, деб отаонадан, оиладан кечиб бўлмайди-ку. Қани энди полвонларимизга қандайдир йўлини топиб иқтисодий далда бериб турилса. Улар нималарга қодирлигини кўрсатиб қўйишарди, жаҳонга! Эҳ-ҳей, бизда шунақанги иқтидорли, кучли ёшлар борки, агар хаёлларини бўлмасдан яхши устознинг тарбиясини олсалар «Ё Али», деб кўтарганда тоғни ҳам чирпирак қилиб юборади улар. Афсуски, етишмовчилик аталмиш кўринмас юҳо ҳадеб оёқдан олаверади. Шундай бўлгач, ёшларимиз ҳам жаҳон шоҳсупаларида кўкрак кериш дан кўра магазинчилик, газ сув сотиш... Хуллас, шунга ўхшаш енгил-елпи ишлар билан пул топиб, яхшироқ яшаш йўлига ўтиб кетаверадилар. Тўкин-сочин, бойбадавлат яшашга эса ҳамманинг ҳаққи бор.

Раҳмонберди аканинг гапидан кейин ўйланиб қолдим. Спорт журналисти бўлмасам-да, биламан. Жаҳоннинг энг машҳур бойваччалари рўйхатида ўнлаб спортчилар бор. Лекин бизнинг собиқ Иттифоқдан бундай одам чиқмаган, шекилли, бу борада ҳам жиддийроқ бош қотириш керак, чоғи. Агар спортчиларимиз жаҳон шоҳсупаларида фахрли ўринларни эгаллашини истар эканмиз, уларнинг иқтисодий аҳволларини ўйлашимиз керак ва шарт! Бошқа гап бўлиши ҳам мумкин эмас. Зеро, мустақил давлатимизнинг келажаги ёш, бақувват, соғлом ва кучли авлод қўлида бўлиши керак. Элбошимиз ҳам шу мақсадни кўзлаб «Соғлом авлод учун» орденини таъсис қилмадими, ахир?! Бир киши ҳаракат қилгани, бир киши ўйлагани билан кўп нарсага эришиб бўлмайди. Ўзбекистоннинг порлоқ эртаси, шон-шуҳрати учун ҳар биримиз масъулмиз.

ГАП КЕЛИБ МАБЛАҒ масаласига тақалгач, Ҳасаннинг Ўзбекистон биринчилиги (биз айтмоқчи, норасмий бўлса-да, чемпионлиги) учун қанча мукофот олгани билан қизиқдик. Қаҳрамонимиз дўстлари ёнига, машқхонага кириб кетганлиги сабаб юқоридаги савол билан унинг отаси Анвар ака Икромовга мурожаат қилдик. Ҳа, айтганча, икки оғиз у киши ҳақида. Анвар Икромов, у ҳам собиқ спортчи. Фақат курашчи эмас, боксчи. 1966 йилда 54 кило вазнлилар орасида Ўзбекистон чемпиони бўлган. Ҳозирда Кучлук нефть маҳсулотлари концернида уста. Тўрт фарзанди бор. Ҳасан унинг иккинчи ўғли.

Анвар акага саволимиз ёқмади, шекилли «Спорт бойлик билан ўлчанмайди. Мен учун Ҳасан топган пул эмас, у қозонган ғалаба қимматроқ, — деди. Биз у кишининг фикрига қўшилган ҳолда барибир қаҳрамонимиз қанча мукофот олгани билан қизиқдик.

— Уч минг сўм, — сўзимизга қўшилди яна Раҳмонберди ака. — Ўсмирлар ўртасида Ўзбекистон биринчилигига биринчи ўрин учун 3 минг, иккинчи ўрин учун 2 минг, учинчи ўрин учун эса минг сўм миқдорида мукофот белгиланган эди.

3 минг. Бугунги шароитда нима дегани бу? Бу пулга бирор кило қўй гўшти олса етадими? Бу учун йиллаб тайёргарлик кўриш, ҳаётини хавфга қўйиб (курашда нималар бўлмайди дейсиз) кураш тушиш шарт эмас-ку! Тўғри, Анвар ака айтмоқчи гап пулда эмас — ғалабада! Лекин ғалаба ҳам муносиб тақдирланиши кераккку ахир?!

Яна бизни ҳайратлантирган нарса шу бўлдики, полвонни тарбиялаган устозга маошдан бошқа умуман ҳеч нарса берилмас экан. Абдумажид ака биргина Ҳасанга эмас, Ўзбекистон шуҳратини оламга ёйган Рустам Казаков, Комил Фаткулинларга ҳам устозлик қилган. Эвазига, шогирдлари ҳурматидан бошқа ҳеч нарса олмаган. У киши буни миннат ҳам, бизга шикоят қилиб ҳам айтгани йўқ. Қолаверса, Абдумажид аканинг машҳур полвонларимизга устозлик қилганини Раҳмонберди акадан эшитдик. Бизни қизиқтиргани, агар Абдумажид Облаев шу чемпион шогирдларини бирор бир ривожланган мамлакатда тарбиялаганида, эвазига «оирор нарсалик бўлармиди?» Бўларди, албатта. Ахир шундай фидойи устоз бўлмаса, жаҳонга машҳур полвонлари ҳам тарбияланмаслиги мумкин эди...

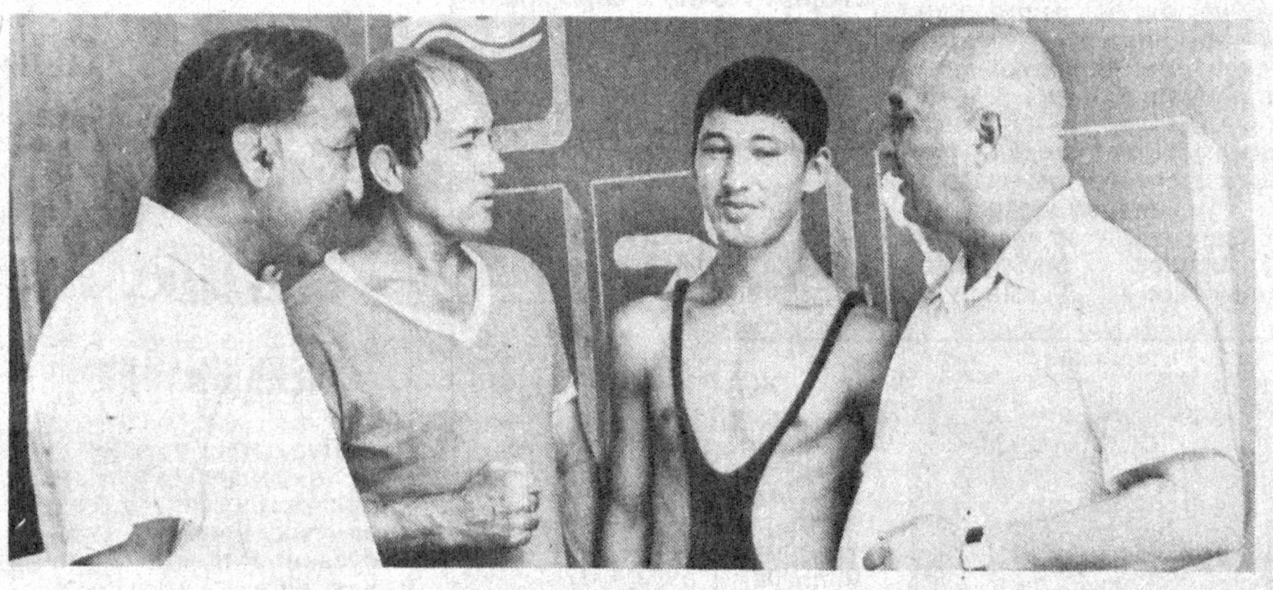

Биз бу гапларни нимага ёзяпмиз? Ҳасан Икромовни жаҳон биринчилигида қатнашгани-ю саккизинчи ўринни олиб қайтгани ҳақида ёзиб қўяқолсак бўлмасмиди? Бўларди, албатта. Лекин мақсадимиз фақат қаҳрамонимиз қилган иш ҳақида эмас. У ва унинг юзлаб-минглаб тенгдошлари амалга ошириши мумкин бўлган, натижада Ўзбекистоннинг обрўйи оламга ёйиладиган, келажакдаги катта ишлар ҳақида фикр юритмоқ эди. Шундай қилдик ҳам. Қолгани мутасадди ўртоқларнинг ҳукми, муштарийларимизнинг фикрига ҳавола.

Суҳбатдошларимиз билан хайрлашиб қайтаётганимизда бизни стадион директори Рефат ака Облаев тўхтатди. У киши ҳам Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер.

— ҲАММАЛАРИНИНГ ДАРДИНИ эшитдинглар. Мен ҳам қуруқ қолмай дедим, — деди Рефат ака ҳазил аралаш. — Мана шу стадионимизнинг шундай деворига тақаб қурилган дўконча бор. Авваллари у ерда сув-пув сотишарди. Энди пиво дўконига айлантириб олишди. Яна денг, савдо бўлаётган жойда ичиш мумкин эмас экан, у зормандани. Кўчада ноқулай. Пивохўрларга нима, шундай девор ошишса бўлди. Кўм-кўк ўтлоқ. Маза қилиб ағанаб ичаверишади. Уларни ҳайдашдан ҳам, улар билан жанжаллашишдан ҳам чарчадик. Шу дўкончани ёпишгами, кўчиришгами, ёрдам бўмизда папиросни бурқситиб, пиво симириб, думалаб ётишса, ноқулай бўларкан кишига...

Рефат акага иложи борича ёрдам беришга ваъда қилдик. Ҳар ҳолда пиво дўконини кўчириш ёки ёпиш ваколоти йўқ бизда. Қўлимиздан келгани мутасадди ташкилотлардаги ўртоқларни огоҳлантириб қўйиш. Ўзлари фаррош, ўзлари қоровул ва ўзлари устоз бўлган уч фидойи инсонни (бизга ака-ука Рефат ва Абдумажид Облаевлардан ташқари футбол бўйича ҳам бир тренер ана шу стадионда машғулот ўтказишни айтишганди), тушунишар улар. Тушунмасалар ҳам виждонларига ҳавола...

УШБУ МАҚОЛАНИ бекорга мактабдош дўстим билан учрашувдан бошламагандим. Иккимиз бир шишани «йиқитгач» ёрилди у. Ёрилишига ҳам «курашни бутунлай ташлаб кетдингми?» деган саволим сабаб бўлди.

— Курашга вақт қайда дейсан, чуқур уф тортиб папиросини бурқситганча жавоб берди у. — Бу ёғимни тортсам, бу ёғимга етмайди. Уйда хотин, уч бола, ейман, ичаман, деб турган бўлса. Бунинг устига яқинда янги иморат қилиб чиққанман. Чала-чаттиси кўп ҳали унинг. Ҳаммасига пул керак. Пул учун эса ишлаш керак дўстим. Тракторчига ҳеч ким келтириб бермайди, «мана буни олиб қўйинг ака,» деб.

Курашгим келмайди эмас, келади. Лекин шунга вақт, имкон қани? Шуғулланиб турмаса бўлмас экан. Ўтган йили ҳосил байрамида даврага чиққан эдим. Ўзимдан тўрт-беш ёш кичик йигитча чирпирак қилиб урди. Ўзиям ўн минутлар туролмай ётган бўлсам керак. Ёмон уялдим. Кечагина ортангдан курашни ўргатинг, деб юрган бола йиқитса, алам қиларкан кишига. Лекин аччиғим келмади. Хафа бўлмадим ундан. «Яша шоввоз, қандингни ур» дедим. Рости гап, ҳавасим келди унга. Айб ўзимда. Вақт йўқ дедим, шуғулланмай қўйдим. Сиқилдим дедим, ичишни ўргандим. Зерикдим, дедим, чекишни ўргандим. Хуллас, бугун жўранг полвон эмас, бор-йўғи тракторчи, холос.

Ҳа, айтганча, сенинг ёнинга келишимдан мақсад, бошқа эди. Қўшни мактабдаги полвон йигит ёдингдами? Мен билан мусобақаларга бориб-келиб юрарди. Шу йигит қўлга тушиб қолибди. Кейинги пайтларда 3-4 гиёванд йигитларга қўшилиб, чекишни ўрганган экан. Бир тўйда жанжаллашиб, милицияга тушиб қолибди. Чўнтагидан наша чиққан. Уйини текширишса, уйида ҳам бор экан. Ўзинг биласан, ёмон йигит эмасди. Қўлингдан келса ёрдам бер...

«Кўрамиз», деган маънода бош ирғадим. Дўстим бошқа гапирмади. Кетди. У айтган йигитни танирдим. Яхши бола эди. Дўстим ҳам у ҳақда ўтган замон феълида «Яхши йигит эди» деди. Мен ҳам шундай ёзаяпман. Икки полвоннинг бири ичкиликка берилиб, бири гиёвандга айланиб кетиши, фожеа эмасми ахир?! Бунинг сабаби нима?! Етишмовчилик, эътиборсизлик, умумий лоқайдликми? Агар ҳар иккала полвонни тарбияловчи, қўллаб-қувватловчилари бўлганида улар ҳақида мен фахр билан «фалончи мактабдошим фалон мамлакатда ўтказилган мусобақада ғолиб бўлиб қайтди», деб ёзаётган бўлмасмидим ҳозир. Уларда худо берган куч, полвонликка иқтидор, қобилият бор эди-ку. Балки уларнинг рўёбга чиқмаганларига вақт, давр, сиёсат, замон айбдор бўлгандир. Уларда рўёбга чиқиш имконияти бўлмагандир. Ҳар ҳолда бировнинг қўлига қараган давлат эдик у пайтлар. Энди имконият бор. Энди ҳаммаси ўз қўлимизда. Фақат ва фақат эътибор, маънавий ва моддий ёрдам керак бугунги ёшларимизга. Қолгани...

ҚОЛГАНИНИ ЎЗЛАРИ эплаб кетишади улар!

Ислом ҲАМРО,
«Туркистон» махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: Ҳасан Икромов устозлари, дўстлари даврасида ҳамда машқ пайтида акс эттирилган.

Даврон АҲМАД суратлари.

САЙЛДАГИ ҚИЗЛАР БАҲСИ

Республикамиз мустақиллигининг 2 йиллигига бағишлаб куни кеча Хива шаҳар маданият ва истироҳат боғида туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ёшлар байрам сайли ўтказди. Байрам тадбирларига шаҳар ва туман маданият бўлими ёш ижрочилари ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари, жозибали рақслари билан файз киритдилар.

Байрамга бағишланган «Иқбол» қизлар кўрик-танловида гилам ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси Иқболой Содиқова, Огаҳий жамоа хўжалигидан Мадинахон Низомова, Марказий касалхона ҳамшираси Дилором Авезова ва «Феруз» жамоа хўжалиги аъзоси Аноржон Каримовалар пазандалик маҳорати, юртимиз тарихига доир билимдонликлари, санъатга бўлган ихлосу иқтидорлари борасида ўзаро баҳслашдилар.

«Феруз»лик латофатли қиз — Аноржон Каримова «Иқбол» қизлар кўрик-танлови ғолиби деб топилди ва туман Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг фахрий ёрлиғи ҳамда қимматбаҳо қандил билан мукофотланди.

Исо АЛИ.

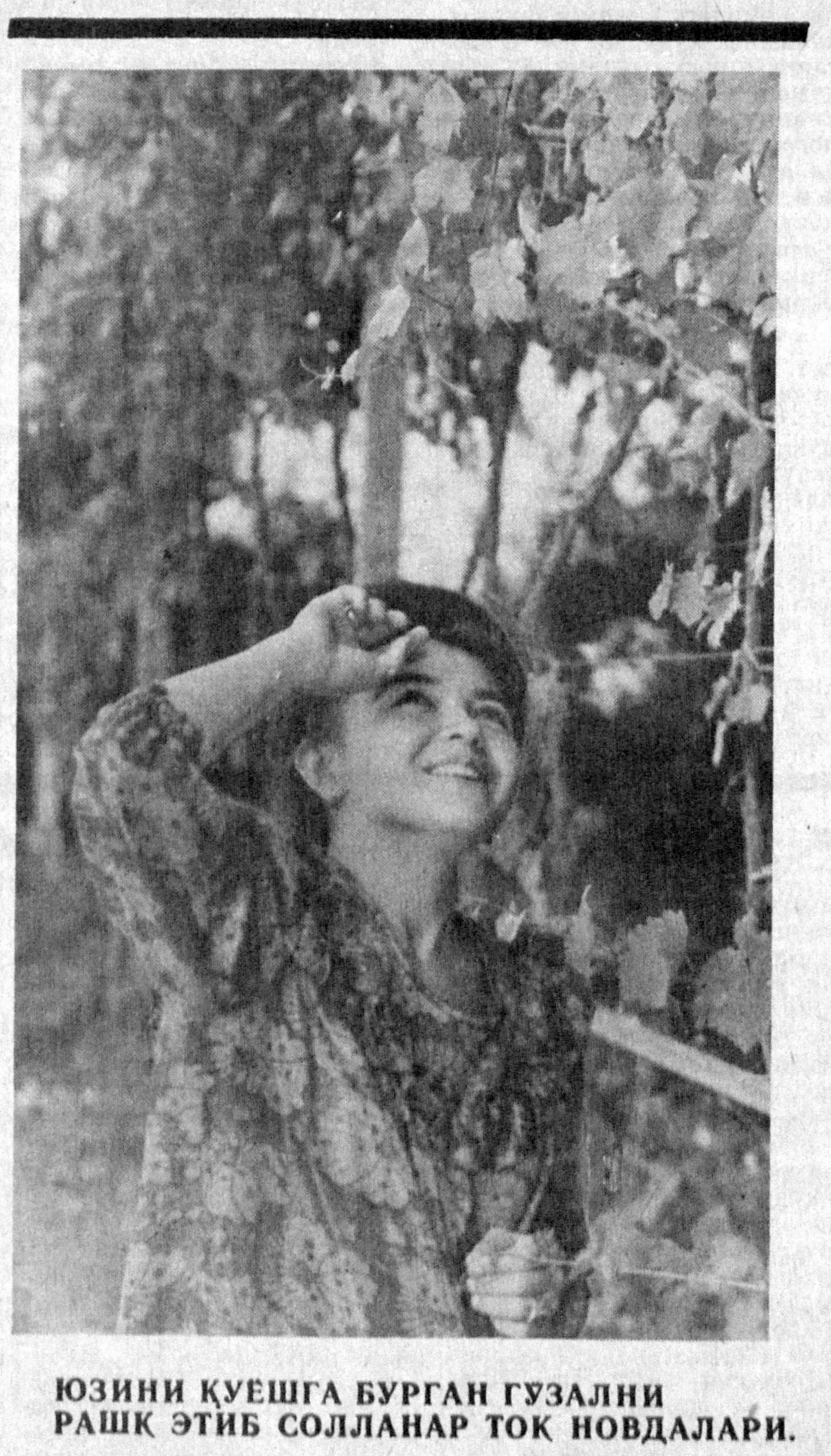

ЮЗИНИ ҚУЁШГА БУРГАН ГУЗАЛНИ РАШК ЭТИБ СОЛЛАНАР ТОК НОВДАЛАРИ.

Муҳаммад АМИН сурати.

«Қорадори—93»

ОЛТИН БАҲОСИДАГИ ВАБО

Гиёвандлик бозорида кўкнорининг савдоси чаққон. Унинг кўсагидаги шираси-чи? Тиғ билан жиндак тилсангиз, сут томчисидек оппоқ суюқлик сизиб чиқади. Бир муддат кутсангиз, у мўмиё сифатига киради. Уни бангифурушлар сидириб олишади-ю, селофан қоғозига солишади. Ана шу суюқликни қорадори дейишади. Унинг баҳоси жаҳон гиёвандлик бозорида олтин баҳоси билан ўлчанади. Бироқ у олтин эмас-да. Кошки, ундан бирон буюмга жило бериб бўлса. Турган битгани кони зарар.

Қашқадарё воҳасида айрим фойдахўр кўкнорифурушлар тоғнинг хилват ёхуд даштнинг кўзга чалинмас жойларига гиёванд ўсимликларни ўстиришда бу йил пойга қўйишди, десак муболаға қилмаган бўламиз.

Рақамларга мурожаат қилайлик: Шаҳрисабз туманининг Мираки қўрғонида яшовчи нафақахўр А. Ражабованинг ҳовлисида 4500 туп кўкнори ўстирилгани аниқланди. Бу зорманда ўриб олиниб, ёқиб юборилди.

Қарши шаҳрида яшовчи Игорь Черенаков эса антиқа йўл тутиб одамларнинг назаридан четда, гултувакда 10 туп ўткир ҳидли ҳинд нашасини ўстириб, мўмай пул орзусида юрганди. Аммо ширин хаёллари сароб бўлиб чиқди.

Чироқчи туманининг Қалқама давлат хўжалигининг тоғли қисмида билса ҳазил, билмаса чин қабилида 2 гектар майдонга экилган кўкнори ўсимликлари ўриб олиниб, ёқиб юборилди. «Қора лола» тадбири туфайли Китоб туманидаги «Зарафшон» давлат хўжалигининг тоғли Монисой дарасидаги 81,7 сотих ердан кўкнори ўсимлиги етиштирилаётгани аниқланиб, йўқ қилинди. Гоҳо ҳайрон қоласан. Сенга кимдир атай ўчакишиб, бу зормандани ўстиришга тиришаётганга ўхшаб кўринади. Бўлмаса унинг оқибати ва зарари ҳақида гапирилавериб, сиёҳдонлардан сиёҳ қуриди.

Энг муҳими, Шаҳрисабз туманидаги «Шерзод» кичик корхонасининг бошлиғи Келдиёр Б. исмли шахснинг уйи тинтув қилинганда рўй берди. Унинг уйидан 3 кило 200 грамм қорадори топилди. Бунинг нархини чўтга солиб ҳисоблаб бўлмайди. Миллион-миллион жарақ-журуқ ҳавасида ёниб, нафси ҳакалак отган бу шахснинг сирини фош қилишда вилоят ички ишлар бошқармаси уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлимининг бошлиғи, милиция майори Исроил Тўхтамишов ва унинг тезкор ходимларидан У. Хушвақтов, К. Отақулов, Б. Каримовларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Келдиёр Б.нинг ҳовлисида атрофи маккажўхори билан ўралган кўкнори ўсимлиги ўстирилганлиги ҳам аниқланди. Жами 135 туп кўкнори ўриб олинди. Қилмишқидирмиш. Олтин баҳосидаги вабо ўлатини тарқатмоқчи бўлган кимсалар қўлга олиниб, тегишли жазо билан жиноий жавобгарликка тортиляпти. Аммо «ўжар» бангифурушлар бу ҳалокатли йўлдан қайтишга ўзида сабот тополмай, чироққа урилиб, куйган парвона ҳолига тушишмоқда.

Ў. ҲАЙДАРОВ,
Қашқадарё вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот гуруҳи катта назоратчиси.

БУГУН РЕСПУБЛИКА БОЖХОНА ХИЗМАТИ ТАШКИЛ ТОПГАНИГА БИР ЙИЛ ТЎЛДИ

ЭЛ РИЗҚИ ПОСБОНЛАРИ

Республика Президентининг Фармонига биноан ташкил этилган Давлат божхона қўмитасининг асосий вазифаларидан бири ташқи савдо билан боғланган. Мамлакатимизга кириб келаётган ва чиқиб кетаётган юкларнинг қанчалик кўп эканлигини ҳеч бир ўйлаб кўрганмисиз?

Йилнинг биринчи ярим йилида божхона орқали расмийлаштирилиб чегарадан ўтган юк 2 миллион 500 минг тоннани ташкил этади. Унинг 1 миллион 226 минг тоннаси Ўзбекистондан олиб кетилди, 1 миллион 279 минг тоннаси эса Ўзбекистонга олиб келинади.

Мана шу рақамларнинг ўзи ҳам божхона ходимлари ишининг нақадар масъулиятли ва оғир эканлигидан далолат беради. Бу йўналишда муайян муваффақиятларга эришилди. Лекин биз Ўзбекистондан ўзимиз учун зарур маҳсулотлар, озиқ-овқат молларини ноқонуний равишда олиб кетаётган ташмачиларнинг ҳаммасини фош этаялмиз деб айтиш фикридан йироқмиз. Сабаби энди-энди кучга тўлиб, тизими кенгаяётган Давлат божхона қўмитасининг бунга кучи етмайди. Қўшни давлатлар билан бўлган чегарамиз бир неча минг километрни ташкил этади. Республикамизда қанчадан-қанча йўл, шоҳбекат, қўналғалар бор. Шунга қарамасдан ходимларимиз эҳтиёткорлик ва ҳушёрлик билан ҳаракат қилиб мамлакат чегарасидан чиқиб кетаётган қанчадан-қанча товар-моддий бойликларни тўхтатиб қолмоқдалар.

«Қарс икки қўлдан чиқади» деган гап бор. Кўз олдимизда давлат мулки талон-тарож қилинсаю, биз буни текширишни менинг ишим эмас, дея томошабин бўлиб турсак, юртимиз бойийди? Бундай лоқайдлигимиздан фойдаланган олғир биринчи бор ноқонуний равишда топган «луқма»сини ҳазм қилмасдан туриб, иккинчисига панжа уради. Натижаси эса сизга маълум.

Одатда Давлат божхона қўмитаси ва вилоят божхона бошқармалари республикадан ташқарига товар-моддий бойликларни олиб чиқиш тартибини бузган шахсларнинг яшаш ва иш жойларига билдиришлар юборади. Бундан мақсад, бу ҳолатнинг олдини олиш, албатта. Афсуски, айрим ҳолларда бу билдиришлар баъзи масъул кишиларнинг лоқайдлиги билан узоқ вақт тортмаларда сарғайиб ётади. Ишга виждонан ёндашувчи раҳбарлар эса олғирларнинг танобини ўзлари тортиб қўйишади. Яқинда қўмитамизга «Ўзкооптайёрловсавдо» бирлашмасидан бир хат келди.

«— Марғилон шаҳар кооптайёрловсавдо идорасининг тайёрловчиси Маъруфжон Аҳмаджонов 3 миллион сўмдан ошиқ бўлган товар-моддий бойликлар республикамиздан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб кетилаётганда қўлга тушган. Бирлашмамиз ходимлари текшириш ўтказганида, сиз хабар қилганингиздек, жавобгар шахсларнинг ҳисоботларида кирим-чиқим бўлмаганлиги аниқланди.

М. Аҳмаджонов идора хазинасидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш учун олган нақд 3,5 миллион сўмни текширув кунига қадар топширмаган. Бу пуллар ундан икки ойдан кейин ундирилган, холос.

Фарғона вилоят кооптайёрловсавдо бирлашмаси бошқаруви томонидан Марғилон шаҳар кооптайёрловсавдо идораси фаолияти кўриб чиқилди. Йўл қўйган камчиликлари учун идора раҳбари И. Рустамов ва унинг ўринбосари М. Зокиров, бош ҳисобчи О. Ҳошимовлар эгаллаб турган лавозимларидан озод этилди.

Ушбу иш бўйича Тошкент вилоят прокуратураси ҳам текширув олиб бормоқда.

Бошқарув раиси Э. Қурбонов».

Қанийди, ҳамма ҳам шундай ишга виждонан ёндашса. Нур устига аъло нур бўлур эди.

М. АБДУЛЛАЕВ,
Давлат божхона қўмитаси ходими.

СУРАТЛАРДА: Тошкент аэропортининг «Халқаро йўналишлар» бўлимида фаолият кўрсатаётган республика Давлат божхона қўмитаси Тошкент шаҳар Бошқармаси ходимлари чет элга учаётган йўловчиларни божхона назоратидан ўтказмоқдалар.

СУРАТЧИ: А. ПИШНЕНКО.

ЖАРИМА СОЛИНДИ

Боёвут темирйўл бекатидаги божхона ходимлари 4 та вагонни текширганда, 28500 килограмм пиёз, 3700 килограмм саримсоқпиёз, 6900 килограмм шафтоли, 1123 килограмм нок, 6220 килограмм қовун, 1782 килограмм олхўри Иркутск вилоятига олиб кетилаётгани маълум бўлди. Юкнинг эгаси Боёвут тумани савдо ташкилоти тайёрловчиси Рустам Ғозиев экан. Жами салкам 6 миллион сўмлик маҳсулот Гулистон шаҳар мева-сабзавот тайёрлаш ва сотиш дўконларига топширилди. Р. Ғозиевга 78750 сўм жарима солинди.

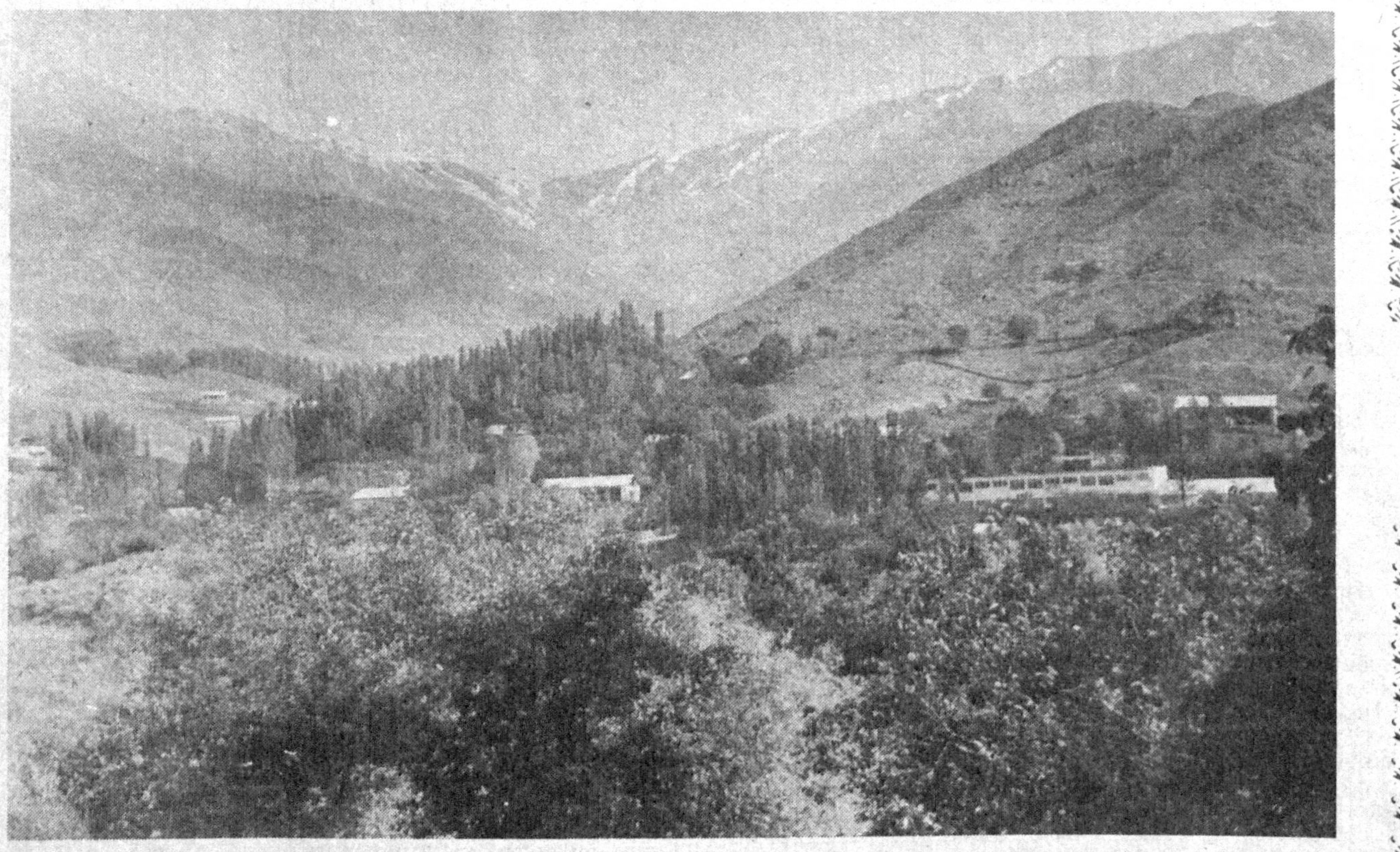

БУ ЕРДА ЯШАШНИНГ ГАШТИ ЎЗГАЧА.

Муҳаммад АМИН сурати.

ПАРКЕНТДА АЁЛЛАР ЧЕКИШМАЙДИ

Паркент туманидаги қуролдош ўртоғимникига бир ярим соатда етиб бордим. Автобусдан тушдим. Тумонат одам. Биров манзилга ошиқаяпти, биров автобусга чиқяпти, биров патта олаяпти, яна биров... Салқинроқ жойда дам олиб ўтирган эркакларнинг биттаси жойидан даст туриб, шахдам қадам ташлаб келди-да, иккита қизга русчалаб: «Қаттиқ талаб қиламан, чекилмасин!! Бу ер Тошкент эмас, Паркент, — деди. — Бу ерда аёллар чекишмайди...»

Хумори тутиб сигаретни чуқур тортаётган қизларнинг кайфи учиб кетди. Тутаб турган сигаретнинг чўғини шартта ўчирдиларда, тиллари калимага келмасдан нариги томонга кетишди.

Қани энди, паркентликлар анъанаси бошқа жойларга ҳам кенг ёйилса. Ёйилсаю...

Р. ШОЙМАРДОНОВ.

Президент фармонлари қандай бажарилмоқда?

ХАЛҚ БИЛИБ ТУРИБДИ...

Савдодаги баъзи адолатсизликлар — харидор ҳақидан уриб қолиш ёки камёб молларни яшириб сотиш ҳолатлари кишиларда норозилик кайфиятини уйғотади. Шундай экан, савдо қонун доирасида назорат қилиб турилиши даркор. Халқ кўрмайди, билмайди, деган хато қилади, элдан ҳеч нарсани яшириб бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳолига айрим озиқ-овқат ва саноат маҳсулотларини белгиланган норма бўйича сотиш» ва «Республика истеъмол бозорини ҳимоя қилиш» тўғрисидаги қарорларининг Қашқадарё вилоят савдо назорати бошқармаси тайёрлаган маълумотномани кўздан кечирилганда, ҳали бу соҳада жиддий камчиликлар борлиги маълум бўлди.

Вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси ва унинг жойлардаги бўлимлари раҳбарларининг талабчанликни бўшаштириб юборгани, қатъий назорат ўрнатмагани оқибатида савдо дўконларида харидорлар ҳақига хиёнат қилиш, молларни яшириб қўйиш, нархни ошириб ёзиш, меъёрланган маҳсулотларни рўйхатда бўлмаган кишиларга сотиб юбориш ҳоллари давом этмоқда.

Яккабоғ матлубот жамиятига қарашли 21-дўкон мудири К. Ҳамидов харидордан 37 сўм, 16-дўкон мудири Ф. Жовлиев 63 сўм, 42-дўкон мудири М. Исканова 17 сўм уриб қолган. Туман давлат назорат инспекциясининг тақдимномасига мувофиқ мудирлар вазифасидан озод қилинди. К. Ҳамидов ва М. Искановaнинг иши прокуратурага юборилди.

Баҳористон матлубот жамиятининг 13-дўконида текшириш ўтказилганда, 2493 сўмлик камомад борлиги ва 59 килограмм шакар, 13 килограмм чойни четга сотиб юборилгани аниқланди. 72 килограмм пахта ёғи қайта баҳолашдан яшириб қолинган. Шунингдек, 19-дўконда (мудири Ф. Ҳамроев) 320 килограмм ун, 124,5 килограмм пахта ёғи, 13 килограмм шакар, 2,5 килограмм чой нормадан ташқари сотилгани ва 808 сўмлик камомадга йўл қўйилгани аён бўлди.

У. Юсупов матлубот жамиятига қарашли Маҳтумқули номидаги жамоа-ширкат хўжалиги ҳудудида жойлашган дўконда (мудири А. Кўчимов) февраль ойида 100 килограмм, апрелда 92 килограмм чой олингани ҳолда аҳолига 92 килограмм чой тарқатилган холос. Дўкон омборхонасида 66422 сўмлик турли хил спиртли ичимликнинг савдога чиқарилмаганига нима дейсиз?

Ғ. Ғулом номидаги давлат наслчилик заводи ҳудудида жойлашган Ш. Шукруллаев мудирлик қилаётган дўконда тарози 30 граммга сотувчининг фойдасига ишлайди. Дўкон мудири ҳам, сотувчи ҳам тиббиёт кўригидан ўтмаган. Омборда 43815 сўмлик мол яшириб қўйилган. Апрель ойида 31,3 килограмм чой, 136,5 килограмм шакар, 364,7 килограмм гуруч рўйхатдаги аҳолига берилмасдан бошқа шахсларга сотилган.

«Тошкент» жамоа ширкат хўжалиги, Беруний номли давлат хўжалигидаги дўконларда ҳам шундай ҳол юз берган. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Республика истеъмол бозорини ҳимоя қилиш ва маҳсулотларни четга чиқишига йўл қўймаслик мақсадида молларни купон орқали сотиш тўғрисидаги қарор ҳам қониқарсиз бажарилмоқда.

Вилоятдаги божхона постларида ҳар куни бир неча юз минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва тақчил моллар бошқа республикаларга ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётганда ушланиб, мусодара қилинмоқда. Шу молларнинг аксарияти вилоятдаги савдо корхоналаридан купонсиз сотиб олинган.

Вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси таркибига кирувчи савдо тармоқларида кўпгина мудир ва сотувчилар тегишли маълумотга эга эмас. Ўз соҳасида 30—40 минг сўм ойлик олиши мумкин бўлган агроном, ўқитувчи, муҳандис, зоотехник ва бошқалар савдода ишлаб 5—10 минг сўм ойликка «қаноат» қилиб юрганига нима дейсиз?

Кўпни кўрган одамлар айтади: нафс деган бало бор экан, савдода тартиб бўлмайди. Бу фикр балки тўғридир. Бироқ, ҳозир савдо тизимининг ўзи аксари ҳолларда шунга имкон яратиб бераяпти. Демак, савдо тартибини ўзгартириш керак, харидор ҳақидан уриб қолиш, молларни яшириб сотиш ва савдодаги бошқа нуқсонларни йўқотишнинг ягона йўли савдони тўлиқ хусусийлаштириш, рақобат учун шароит яратишдир.

Буларнинг ҳаммаси майда-чуйда гаплардек бўлиб туюлиши мумкин. Аммо хиёнат ва қаллоблик ана шу «арзимас» нарсалардан келиб чиқади-ку. Шуни унутмайлик.

А. ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.

ТОШКЕНТДА ХАЛҚАРО ЎЙИН

Голландиянинг олий табақасида ўйновчи «Витес-Арие» жамоаси Тошкентда иккита ўйин ўтказишини хабар қилгандик. Бугун шу мавзуни давом эттирмоқчимиз. Хўш, бу қандай клуб. Бу савол кўпларни қизиқтираётгани аниқ. «Витес — Арие» профессионал жамоа. У Оврупо кубоклари учун бўладиган халқаро ўйинларда мунтазам қатнашиб келади. Жамоанинг уч ўйинчиси мамлакат терма ва икки тўпсурари олимпия терма жамоаси сафида Голландия шарафини ҳимоя қилади. Кичкинагина бу давлат кўп соҳаларда, шунингдек, футболда ҳам дунёда етакчи мавқега эга эканлигини кўпчилик яхши билиши керак.

Гуллит, Ван Бастен, Рийкаард каби футбол юлдузларининг номларини келтириш кифоя. Бизнинг мухлислар «Витес-Арие» жамоаси Тошкентдаги «Пахтакор» ўйингоҳида ўтказадиган икки халқаро ўртоқлик учрашувининг нафақат гувоҳи, балки иштирокчиси бўлишлари ҳам мумкин.

Анчадан бери Тошкентда бундай даражадаги учрашув бўлмаётган эди. Шиддатли ўйинларни соғиниб қолган мухлислар учун маълум қиламиз. «Витес—Арие» — «Пахтакор»нинг ўйини 17 август куни, Ўзбекистон миллий терма жамоаси — «Витес—Арие» учрашуви 19 августда «Пахтакор» стадионида катта тантана билан ўтказилади. Ҳар иккала ўйин соат 18.00 да бошланади.

Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, ўйинлардан тушган маблағ футболни тараққий эттириш ишлари учун сарфланади.

Энди-энди тетапоя қилиб, халқаро майдонларда бўй кўрсатишга чоғланаётган Ўзбекистон терма жамоасининг ўйини кўпчиликни қизиқтирса керак. 19 август кунги ўйинга тушиш учун миллий терма жамоамиз сафида қуйидаги футболчилар ҳозирлик кўришмоқда. Бугало, Магаметов, Қосимов, Маъруфалиев, Шарипов, Ҳасанов, Мақсудов (ҳаммаси «Пахтакор»дан), Тихонов, А. Дўрмонов, Р. Дўрмонов, Бозоров, Абдуллаев (ҳаммаси «Нефтчи»дан), Отажонов, Ералиев («Сўғдиёна»дан) Рўзимов, Келдиев, Турсунов, Абдуқодиров, («Навбаҳор»), Абдураимов (АСК), Оллониёзов («Орол»), Тиллаев («Нурафшон»).

Бош мураббий — Акромов.

Учрашувларда ким ҳакамлик қилиши ҳозирда кўриб чиқиляпти.

Яна бир нарса. Эртага 11 август. Бундан 14 йил муқаддам «Пахтакор» жамоаси ҳалокатга учраган эди. Ўзбекистон футбол федерацияси шу кун муносабати билан Ўзбекистон миллий боғида Хотира маросими ўтказади. Бу хайрли иш марҳум пахтакорчилар руҳини шод этиши шубҳасиз.

(Ўз мухбиримиз).

ГАЗЕТА САҲИФАЛАНАЁТГАНДА

ҚАЛЛОБЛИК — ИЛЛАТ!

Ўздавстандартнинг маълумотларига қараганда, турли ашёларни ишлаб чиқаришда қоида бузилишлари бу йил ўтган йилга нисбатан анча камайди.

Пластмасса илгич ясашда ҳам қаллоблик қилиш шартми? «Мэдэкс» қўшма корхонасининг ходимлари шу ишда ҳам қаллоблик қилишган экан, давлат назорати ходимлари уларнинг кўзларини очиб қўйишди.

Давлат назорати ходимлари «Ўзбекмебель» Тошкент Давлат акционерлик корхонаси ишлаб чиқарган мебель жиҳозларини, Қарши тўқимачилик ишлаб чиқариш бирлашмасида тикилган эркаклар ва аёллар либосларини, Гулистон сут заводида тайёрланган ёғни сотувга чиқаришга рухсат бермадилар. Ҳатто «Эталон», яъни, намуна деб аталган бирлашма ишлаб чиқарган сантехника маҳсулотлари, электрозажигалка, автомобиль радиоантенналари ҳам намуналикдан йироқ экан. Чуқурсойдаги бетон деворлар ва керамзит ишлаб чиқарадиган комбинат, Самарқанднинг «Сино» совутгичлар заводи сингари бошқа кўплаб корхоналар давлат назорати ходимлари томонидан жазоландилар.

Келгуси сонда:

- ОСИЕЛИК АНОЙИЛАР
- «САМОДА СОЧИЛГАН ЮЛДУЗЛАР»ДАН БИРИ

ТУРКИЯДА ДАМ ОЛИБ ҚАЙТИШДИ

Республикамиз халқ таълими тизимида истиқболли ўзгаришларни амалга ошириш учун янгидан-янги имкониятлар юзага келмоқда. Мамлакатимизнинг кўплаб шаҳарларида турк лицейлари иш бошлагани шундай ўзгаришлардан биридир. Ҳозирда бу таълим даргоҳларида юртимиз келажаги ҳисобланган минглаб ўсмирлар билим олмоқда.

6 август куни Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Фарғона, Наманган, Урганч ва Нукус шаҳарларида жойлашган лицейларнинг 193 нафар фаол ўқувчиси Туркиядан қайтиб келди. Ўқувчилар турли шаҳарларда алоҳида дастурлар асосида дам олдилар. Болалар мамнун. Сафар давомида улар турк тили ва бошқа соҳаларда лицейда олган билимларини пухталаш имкониятига эга бўлдилар. Турли мусобақалар, ҳаваскорлик концертларида иштирок этдилар.

Футбол оламида

ҚУРЪАНИНГ «КЎЗИ КЎР»МИ?

Женевада Оврупо футбол федерациялари уюшмаси (УЕФА) совринлари учун баҳс юритадиган жамоалар дастлабки босқичда қайси рақиб билан баҳс юритишларини аниқлаш мақсадида қуръа ташланганига ҳам бир муддат бўлди. 43 давлатнинг 149 жамоаси нуфузли мусобақаларда ўз бахтини синаб кўриши маълум бўлди. Сўнгги дақиқаларда УЕФА раҳбарияти Грузия чемпиони Тбилисининг «Динамо» ва Хорватия кубоги соҳиби «Хайдук» жамоаларига ҳам учрашувларда қатнашишга рухсат берди. Бу давлатлар вакиллари беқарор сиёсий вазият туфайли мусобақаларга қўйилмаганди. Грузинларнинг аввалги йилларда қозонган обрўси кор келдими, давлат раҳбари Шеварднадзенинг халқаро миқёсидаги сиёсатдонлиги ёрдам бердими, билмадик — муҳими, Тбилисига катта футбол яна ташриф буюрадиган бўлди. Бу қарор Кавказдаги яна бир мустақил давлатда — Арманистонда яшовчи футбол мухлислари ярасига туз сепгандай бўлди. Чунки айнан хавфсизлик таъминланишига кафолат йўқлиги туфайли арман футболчилари УЕФА мусобақаларидан четлатилди.

Қуръа ташлаш арафасида иштирокчилар сафида яна баъзи бир ўзгаришлар бўлганини ҳам эътироф этиш лозим. Польша чемпионатининг сўнгги турларида ғирромлик қилиб, яъни рақибларига пора бериб мақсадларига етган «Легия» ва ЛКС клублари мамлакат футбол федерацияси илтимосига кўра УЕФА кубоклари учун баҳслардан четлатилди. Чемпионлар кубоги учун Польшанинг 1993 йилги чемпиони деб эълон қилинган «Лех» клуби курашадиган бўлди. УЕФА кубоги учун баҳсни эса Шотландиянинг «Хартс» клуби олиб борадиган бўлди.

Дарвоқе, чемпионлар кубогининг ҳозирги соҳиби Франциянинг «Марсель» жамоасининг тақдири ҳам узил-кесил ҳал қилинмаган. Агар марселликларнинг ўз чемпионатида «Валансьен» клуби ўйинчиларини «сотиб олиб» ғолиб чиққанликлари 30 августга қадар исботланадиган бўлса, Франция чемпиони мусобақалардан четлатилади, акс ҳолда чемпионлар кубоги соҳиби ушбу соврин учун яна даъвогарлик қилишда давом этади.

Қуръанинг «кўзи кўр» дейишади. Жамоалар жуфтликларини кўздан кечириб ўтириб, дарҳақиқат шундай эканига ишониш мумкин. Баъзи жуфтликларда катта нуфузга, ўз анъаналарига, маҳоратли ўйинчиларга эга кучли жамоалар. дастлабки босқичидаёқ бир-бирларига рўбарў келишга мажбур, айрим ҳолларда эса халқаро майдонда тажрибаси йўқ, нималарга қодир эканлиги мутахассисларy мухлисларнинг кўпчилигига ҳозирча номаълум жамоалар ўзаро куч синашишадиган бўлишган.

Ўтган йили қуръа Россия жамоаларига, «Барселона», «Манчестер Юнайтед», «Ливерпуль», «Торино» каби кучли клубларни «танлаб» берганда беихтиёр «эҳ-ҳе!» дегандик. Аммо қўшниларимиз ўз ўйинлари билан «қўрққанга қўша кўриниши»ни исботлаб беришди ва номдор рақибларини курашни тўхтатишга мажбур қила олишди. Қани, кўрайликчи, бу йил собиқ иттифоқ бўйича бизга яхши таниш бўлиб қолган жамоалар қандай натижаларга эришишаркан.

Чемпионлар кубоги учун мусобақанинг саралаш босқичида бизнинг эътиборимизни қуйидаги жуфтликлар тортиши табиий: ХИК (Финляндия) — «Норма» (Эстония), «Экранас» (Литва)— «Флориана» (Мальта), «Сконто» (Латвия) — «Олимпия» (Словакия), «Динамо» (Грузия) — «Линфилд» (Шимолий Ирландия), «Зимбрул» (Молдова) — «Бейтар» (Исроил). Россия чемпиони Москванинг спартакчилари 1/16 босқичда латвиялик ва словакиялик чемпионлар баҳси ғолиби билан куч синашадиган бўлди. Худди шу босқичда Украина чемпиони Киевнинг «Динамо» клуби Оврупонинг энг номдор клубларидан бири Испания чемпиони «Барселона» билан юзма-юз кўришади. Беларусь чемпиони Минскнинг «Динамо»сига ҳам кучли рақиб насиб этди. Минскликлар Германия чемпиони «Вердер» клубига қарши майдонга тушишади.

Кубок эгалари кубоги учун курашда Москванинг «Торпедо» клуби Люксембург ва Исроил кубоги эгалари баҳсида ғолиб чиққан жамоа билан беллашса, қолган қариндошларимиз мусобақанинг саралаш босқичиданоқ курашишларига тўғри келадиган бўлди.

Одатда энг кучли жамоаларни жамлайдиган мусобақалардан бири УЕФА кубоги учун баҳслар экани яхши маълум. Бу мавсумда ушбу соврин учун кураш бошлашга ҳозирлик кўраётган жуфтликлар орасида бизнинг эътиборимизни қўшниларимиз тортди. Владикавказнинг «Спартак» клуби «Боруссия» (Германия), Москва динамочилари «Айнтрахт» (Германия), Москва темирйўлчилари «Ювентус» (Италия), Днепропетровскнинг «Днепр» жамоаси «Адмира» (Австрия) билан беллашишади. Кўриниб турибдики, рақиблар анча номдор, аммо «бизнинг» жамоалар ҳам анойилардан эмас.

Саралаш босқичи ўйинлари 17—18 август ва 31 август — 1 сентябрь кунлари, 1/16 босқич ўйинлари эса 1—15 ва 28—29 сентябрда ўтказилади.

Ўзбекистон жамоалари нуфузли халқаро мусобақаларда қатнашишларини орзиқиб кутиб яшаётган кўплаб мухлислар чекига ҳозирча четда туриб қўшниларимиз ўйинларини томоша қилиш тушганга ўхшайди. Шу боис, уларга зафар тилаб қоламиз. Зеро, уларнинг муваффақиятлари натижасида биз Оврупонинг энг кучли жамоалари ўйинидан баҳра олиш имкониятига эга бўламиз.

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ,
«Туркистон»нинг футбол шарҳловчиси.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 23.30 да.